

ଓଡ଼ିଶା ଟ୍ରିବା ଜାନପଦ ଅକାଡେମୀ

କନ୍ଧୁଦ ଭବନ, ଜ୍ଞାନପଦ୍ମ, ବେଂଗଳୂରୁ-ଫେଲ୍ଡ ୦୦୨
ଫୋନ୍ ନଂ : ୦୯୦-୨୨୨୧୫୫୦୦୯

କନ୍ଧୁଦ ମୁଖ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଏଲାଇସ୍

ଓଡ଼ିଶା ଟ୍ରିବା ଜାନପଦ ଅକାଡେମୀ ବେଂଗଳୂରୁ

ଓଡ଼ିଶା ଟ୍ରିବା ଜାନପଦ ଅକାଡେମୀ
୨୦୧୪ନେ ନାମନ

ମୁଦିଯ ଗୁଡ଼ିଗାରରୁ

Prashasthi Padeda Nudiya Gudigararu : A brief introduction of awardees, written by Dr. Ranganath Kantanakunte, Published by N.H. Shivarudrappa, Registrar, Karnataka Janapada Academy, Bengaluru-2

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ	: 2015
ಪ್ರತಿಗಳು	: 1000
ಮಟ್ಟ	:
ಬಳಿಸಿದ ಕಾಗದ	: 70 GSM
ಆಕಾರ	: 1/4 ಕ್ರೀನ್
ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕರ್ತರ ಹೆಸರು	: ಡಾ. ರಂಗನಾಥ ಕಂಟನ್‌ಕುಂಟೆ
ಮುಖ್ಯಮಟ್ಟ ವಿನಾಯನ	: ರಾಮು, ಶ್ರೀಯಾ
ಪ್ರಕಾಶಕ್ರ	: ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಕನಾಟಿಕ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮುದ್ರಣ	: ಶ್ರೀಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ ನಂ.12, 18ನೇ ಅಡ್ಡ ರಸ್ತೆ, ನಂಬಂಗಿರಾಮನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 027 ಫೋನ್: 080-22234369 ಮೋ: 9448578021 E-mail - kriyaprakashana@gmail.com

ಅಜಾಳತ ಮೂಲೆಗಳತ್ತ ಪಯಣ

ದೇಶಭಾಷೆಗಳ ಜಾನಪದ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸಿಗೆಬೇಕಾದ ಮಾನ್ಯತೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ತಕ್ಷಣತೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ದುರಂತದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಅಪಾಯದ ಕರೆಗಂಟೆಯೂ ಹೌದು. ಒಂದೆಡೆ ಕಾರ್ಪೋರೇಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮಾನವಿಕ ಶಿಸ್ತಗಳು ಕೂಡಾ ವಾರ್ಷಿಕೀಕರಣದ ಸುನಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವ ಕ್ರಮೇಣ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮಾಜವನ್ನು ತಾಯಿ ಹೃದಯದ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿಸಬಲ್ಲ ಮಾನವಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಈ ಸ್ಯೇಬರ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತ ಮತ್ತು ನಿರುಪಯುಕ್ತವೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಜೀವಕಾಳಜಿಗಳು ಅವಗಣನೆಗೆ ಈಡಾಗಿವೆ.

ಆದರೆ ಎಂದಿಗಾದರೂ ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತಿರುವ ಜನಪದವೇ ಆಧುನಿಕ ಮಾನವರ ಸಂಕಟಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಮೂಲ ಮದ್ವಾಗಬಲ್ಲಂತಹವು. ಈ ಅರಿವಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಕಾಡೆಮಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿ ಹೆಚ್ಚಿಯನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಂದಿದ್ದುತ್ತಿದೆ.

ಈ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಆಕರವೇ ಜಾನಪದ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತು. ಆದರೆ ಇದುವರೆವಿಗೂ ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದ ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಬಾರಿ ನಾವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ್ದಾದ ಕಂಚಾವೀರರ ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಜಾಗ್ರತ್ತ ನಡೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದ್ರಾವಿಡ ಪೂರ್ವದ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರಾದ ಕೊರಗರ ಜಾನಪದ ವಾದ್ಯಗಾರರಿಗೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಈ ಬಾರಿ ಸೂಫಿ ತತ್ವಪರದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಗಾಯಕರೊಬ್ಬಿಗೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಜಾನಪದದ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪರವಾದ ವೋಲ್ಯುವನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಉಳಿದಂತೆ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ವಿಶೇಷ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನುಡಿಯ ಗುಡಿಗಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಕುಡಿಯೋಡಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನ ಲಿಗ್ಯಾಯವರು ಜಾನಪದ ಸಾಧಕರನ್ನು ಹರಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಇಮ್ಮಡಿಕೊಳಿಸಿದೆ.

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೂ ಹಾಗೂ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಎಂಬ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲಿಬೇಕು. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಚೇತ ಜಾನಪದದ ತೇರನೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಶ್ರಮ ಮೂಲದ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

- ಪಿಚ್ಚಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು,

ಕನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ

Prashant Padma Kudiyar Gutigeraru: A brief introduction
to grammar, written by Dr. Ranganath Kanfanakunte,
translated by S. D. K. G. Registrar, Karnataka

ಅಭಿನಂದನೆ

ಜನರಿಂದ, ಜನರಿಗಾಗಿ ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ ಮಟ್ಟೆಗೊಂಡ ಜನಪದ ಕೆಲಗಳು ನೆಲಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವ-ಜೀವಾಳ. ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿಗೆ ವೈಲ್ಯಾಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರುಹುಗಳು, ಜನಪದರ ಅಶ್ವತ್ಥಮ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಜನಪದ ಕಲೆ ಎನ್ನವಂಥದ್ದು ಕೇವಲ ಕಲೆಯಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಉಳಿಯದೇ, ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಜಾನ್-ವಿಚಾನ್-ಪರಂರೆಯಾಗಿದೆ. ಸೃಜನತೀಲವಾದ ಈ ಪರಂಪರೆಗೆ ಹಲವು ಬಣ್ಣಗಳಿವೆ, ಹಲವು ರೂಪಗಳಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಮತ್ತು ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸುವ ಕಲಾಪೂರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿಷಾರಗೊಂಡಿವೆ.

କଳେ ମୁହଁ କଲାଏଦରୁ ନାହିଁ ସାଂଶ୍ରୀତିକ ପରିପରେୟ ବାହକଗଳୁ. ଜୁଠହ ସାଂଶ୍ରୀତିକ ବାହକଗଳିନ୍ଦ୍ର ଗୁରୁତିଶି, ଆଦରେସି, ଗୋରବିଷୁଵୁଦୁ ସତ୍ତ୍ଵମାଜଦ ଆରୋଗ୍ନ୍ତକର ସଂପ୍ରଦାୟବାଗିରୁତ୍ତଦେ. କନାଟିକ ଜାନପଦ ଆକାଦେମୀଯ ପ୍ରତିବର୍ଷବୁ ଏଲେମରେୟ କାଲିଯାଗି ଉଳ୍ଳାଦିରୁଵ ଜନପର କଲାଏଦରନୋନୁ ଗୁରୁତିଶି, ଗୋରବିଷୁତା ବିନିଧିଦ୍ୱାରା ଚାରି ଜନପଦ କେଳିଗଲ ବୈଖିଧ୍ୟମୟ ପ୍ରକାରଗଳିଲ୍ଲା ଗମନାହାର ସାଧନେ ମାଦିରୁଵ ରାଜ୍ୟର ମୁହଁ ଜିଲ୍ଲାଗଳ 30 କଲାଏଦରନୋନୁ 2014ନେ ସାଲିନ ବାର୍ଷିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୀ ନୀଇବ ଗୋରବିଷୁତିଦେ. ଜ୍ଞାତେଗେ, ଏବିନରତେ ଜ୍ଞାନର ତଜ୍ଜନନ୍ତୁ ଗୋରବ ତଜ୍ଜନନ ପତ୍ରଙ୍କ ନୀଇବ ସନାନିଶଳାଗୁଣିତିଦେ.

ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂಭರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾಡಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧಿಕ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗದೆ ಅನ್ಯಧಾ ದಾರಿ ಇಲ್ಲ. ಕಲೆ - ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕನಾಂಟಿಕ ಜಾನಪದ ಆಕಾಡೆಮಿಯು ಇಂಥಹ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗೆ ನೇರವಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ఈ గౌరవకే పాత్రరాగిరువు నాదిన సాంస్కృతిక సంపన్మూలగళాద ఈ ఎల్లా కలావిద తజ్జర్మిగే గౌరవప్రావ్యక అబినందనగళు.

- ಎಸ್.ಹೆಚ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
ರಿಜಿಸ್ಟರ್

ಶ್ರೀಮತಿ ನಣಿಮೃ ಕಂಪದಾಯ ಪದ

జనపద 'సాహిత్య'దల్లి హాడువుదక్కే వితిష్ట స్థానవిదే. తమ్మ బదుళిన యావుదే అనుభవగళన్న హాడాగిసువ కలే నమ్మ జనపదరిగి ఇత్తు మత్తు అదు ఇందిగూ ఇదే. మదువే, ఒసగే, హబ్బ-హుళ్ళిమే, ద్వేవాచరణ, భిత్తనే-ఒక్కణ, కుట్టపుదు-కేరుపుదు; యావుదే కెలస, ఆచరణియ సన్నివేశవాదరూ కూడ అల్లి తమ్మ భావనేగళన్న హోరపడిసువ ఒందు కీయియాగి హాడికి ఇరుత్తదే. ఇదరల్లి కథనగిఁతెగళూ ఇరబహుదు; ఇల్లవే బిడిరచనేగళూ ఇరబహుదు. ఇవేల్లివూ జనపదర హాడికియ సంప్రదాయద పదగళాగి ఇందిగూ నమ్మ జనమానసదల్లి లుళించివే.

ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳು ನಮ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರಥಾನ ಸಮಾಜದ ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಚಾರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಕೆಲಸವು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದಲೇ ನಡೆದಿರುವುದು. ಪರಂಪರೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಅಸಂಖ್ಯೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಹೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿರುವುದನು, ನಾವಿಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಹಾಡಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಪಾರಂಪರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತಹವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಸಣ್ಣಮ್ಮೆ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು. ಕುನ್ನಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಣಿಯಮ್ಮೆ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮಗಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಇವರ ಗಂಡ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ. ಇವರು ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಯರಗನಹಳ್ಳಿಯವರು.

ಇವರು ದಲೀತ ಕುಟುಂಬದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಕಲಾವಿದೆ. ಸಣ್ಣಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನಾದ ತಾಯಮೃತಿಂದ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತು ಸುಮಾರು ೨೫ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹಾಡುತ್ತೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಕಾಶವಾಣಿ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಹೇಸರುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದಸರಾ ಉತ್ಸವ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟಿದ ಭಜನಾ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಂಠದ ಸವಿಯುಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಹಾಡಿಕೆ ಪರಂಪರೆಯ ತೇರನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಎಳೆದು ಮುಂದೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸಣ್ಣಮ್ಮನವರಿಗೆ ಅಕಾಚೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಮಹಿಳಾ ಬೆಳೆನ್ನೆವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚೆ ನಮ್ಮುದು.

ಗಣಪತಿ ಯಲ್ಲಾಪ್ತ ಕಾಳೆ ಲರುಫ್ ಗೋಂದಳ ಗೋಂದಳ ಪದ

ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವು ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಇ ಹೋಗಿ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರವೇ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಸಿಇಹೋಗಿರುವ ಸಮಾಜವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕಲೆಗಳಿಗೆ, ಮರಾಠಾಗಳಿಗೆ, ಕಥನಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ, ಸಂಗೀತ ನಾಡ-ಲಯಗಳಿಗೆ, ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ಇದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನಪದ ಲೋಕವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವು ಒಡೆಮಕೊಂಡು ಅದು ಶ್ರೇಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಯಾರೂ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗದು. ಮತ್ತು ಈ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಭಿನ್ನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ರೂಪವಾದ ವಿವಿಧ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಸಮಾನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅವನ್ನು ಅಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಬೇರೆಯದೇ ಚರ್ಚೆ.

ಆದರೆ ಅಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾದರೂ ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ವಿವಿಧತೆಗೆ, ಬಹುತ್ವಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳ ಹಂಟಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಬಹುಮುಖಿ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಏದುರಾಳಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತರತಮದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಹುತ್ವವನ್ನು ತರತಮದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ-ಕನಿಷ್ಠತೆಯ ಅಸಮಾನತೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಬೇರೆಯದೇ ವಿಚಾರ.

ಇಂತಹ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಹಲವು ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಂದಲಿಗ ಸಮುದಾಯವೂ ಒಂದು. ಅದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜರಿತ್ಯೆಯನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ತಿಳಿದ ವಿಚಾರವೇ. ಒಂದು ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿತ್ಯೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗೋಂದಲಿಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಅಸ್ತಿತ್ಯೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಕಲಾವಿದರೇ ಗಣಪತಿ ಯಲ್ಲಾಪ್ತ ಕಾಳೆ ಲರುಫ್ ಗೋಂದಳ.

ಇವರು ಬಾಗಲಕೋಟಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಮುಧೋಳ ಪಟ್ಟಣದವರು. ಯಲ್ಲಾಪ್ತ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಬಾಯಿ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮಗನಾಗಿ ಱೆಳಿಂರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಕಲಾಸ್ತೀ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ

ಶ್ರೀಯುತರು ಗೋಂದಳ ಪದದ ಹಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಾಯಕರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಗೋಂದಳ ಪದದ ಹಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕಲಿಸಿದ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಗಣಪತಿ ಕಾಳೇ ಅವರದು. ತಮ್ಮ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಹಾಡಿಕೆಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಗೋಂದಳ ಪದ ಹಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿರ ಇಂದ್ರಾಜಿತ್ ನಲ್ಲಿರುವ ಗಣಪತಿ ಕಾಳೇ ಅವರು ಗೋಂದಳ ಪದದ ಹಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುಗರ ಮನದಲ್ಲಿ ಚಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿಯ ಹಾಡಿಕೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಉತ್ಸವ, ಅಬಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ವಿಜಾಪುರ, ಚಾಲುಕ್ಯ ಉತ್ಸವ, ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದೇ ಆದ ಸ್ವತಂತ್ರ ದ್ವಿನಿಸುರಳಿಯನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆರು ದಶಕಗಳ ಕಲಾಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಕನಾರ್ಕಟಿಕ ಜನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಕರಣೀಯರಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಆಕಾದೆಮಿಯು ವಾಷಿಂಗ್ ಪ್ರೆಶ್ನ್ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಸಂತಸ ಪಡುತ್ತದೆ.

**ಶ್ರೀ ಡಿವಿಜನ್
ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ ಕರ್ಫೆಗಾರ**

ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ ಸಮುದಾಯ ಮೂಲತಃ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿ ಸಮುದಾಯ. ಇದು ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯದ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಚದರಿದ ಗುಂಪುಗಳು ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆಸಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹೊಡ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ-ಕೃಷಿಯ ಮೇಲಿನ ಒಡತನವಾಗಲಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವೇಶವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ದಮದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ.

ಮೂಲತಃ ಗುಜರಾತಿನದಾದ ಈ ಸಮುದಾಯ ಇತರೆ ಗುಜರಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳಂತೆ ಉದ್ಯಮ-ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವೇ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ ಸಮುದಾಯ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅದು ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿ ಸಮುದಾಯ ಆಗಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯ ಇಂದು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೊತೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಲವು ಅವಕಾಶಗಳಿಂದು ವಂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಅವವಾದಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಈ ಸಮುದಾಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಚಹರೆಗಳನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಆದರೆ ಅದು 'ಆಧುನಿಕತೆ' ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಅಸಮಾನತೆಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯದೇ ಇರುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆ ಜಗತ್ತು ಕೊಡಮಾಡುವ ಹಲವು ಸವಲತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಗೊಡವೆಯೇ ಬೇಡವೆಂದು ದೂರವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು 'ಹಿಂದುಳಿದ' ಸಮುದಾಯವೆಂದು ಅಪಮಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಅಪಮಾನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿವೆ.

ಇಂತಹ 'ಅಪಮಾನಿತ' ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೇ ಶ್ರೀ ಡಿವಿಜನ್. ವಯಸ್ಸು ಉಲ ವರುಶಗಳು. ತಂದೆ ಚಿನ್ ಮುಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಕುಳ್ಳಮ್ಮೆ. ಇವರ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ತುಂಬು ಜೀವನ ನಡೆಸಿ ಸದ್ಯ ಅನೇಕಲ್ಲ ತಾಲೂಕಿನ ಬನ್ನೇರುಫಟ್ಟಿ ಸಮೀಪದ ಬೂತಾನಹಳ್ಳಿಯ ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ ಕಾಲೋನಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ನಾಯಕರಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಹೊಣೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ನಿಂನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೂರ್ತೆರಾಣಿ ಎಂಬುವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಆಗ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇ

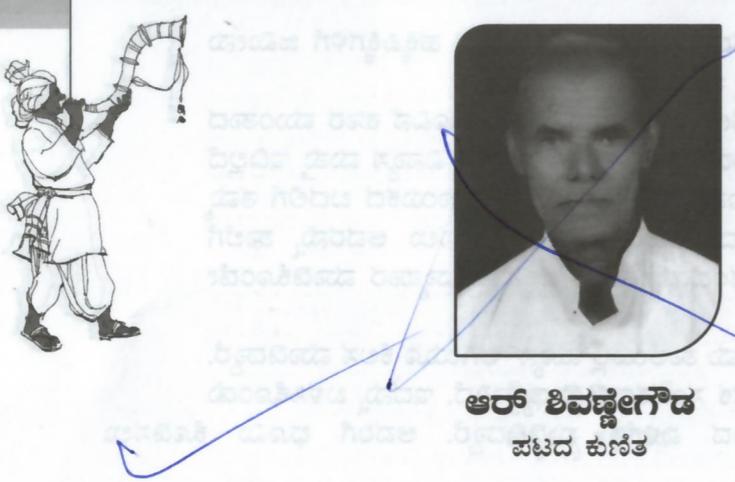
ವರುಶಗಳು. ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಬನ್ನೇರುಫಟ್ಟದ ಸಮೀಪ ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಜಮೀನು ಹಂಚುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಜೀವವಿಡಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಬೇಟೆ, ಸೂಜಿದಾರ, ಖಿನ್ನಿ, ಹೂವಿನ ಹಾರ ಮುಂತಾದ ಸಣ್ಣಮಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು. ಪಾಳಿಕ್ಕೋ ವಸ್ತುಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಇದಿಲ್ಲದ ಇದ್ದಾಗ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವುದು ಇವರ ಕಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಯಕದ ಬದಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಕ್ಕಣ ಕೊಡಿಸಲು ಅವರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅವರಾರು ಕಲಿಯದೆ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಚಿಕ್ಕಮಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ನಡುವೆ ಐಂಟಿರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೂನ್ ಆಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕವು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಏಳಿಗೆ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಭೂಮಿ ಕೊಡಿಸಲು ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೆಲ್ಲ ಏನೆ ಇದ್ದರೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿಗಳ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಡಿವಿಜನ್ ಅವರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯ ಆರಾಧಕರು. ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಾರರು. ಅನುಭವ ಕಧನಗಳ ಗಳೇ. ಸ್ತುತಿ ಭಂಡಾರ. ಕಾಡು ಮತ್ತು ನಾಡುಗಳ ನಡುವೆ ಒಡನಾಡಿ ಡಿವಿಜನ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಮುದಾಯದವರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪರಂಪರೆಯ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಡಿವಿಜನ್ ಅವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಸಂತೋಷವೆನ್ನುಸುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಣು ಶ್ರಿವಟ್ಟೇಗೌಡ
ಪಟ್ಟದ ಕುಟೀತ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನಾಟಕ ಅಧಿವಾಹಕ ಹಳೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆ ಪಟ್ಟದ ಕುಟೀತ ಮತ್ತು ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ. ಇದು ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥದ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಜನರ ನಡುವೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲೆಂದೇ ಮಟ್ಟಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಲೆ. ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಿವಿಧ ದೇವರಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಆಚರಣೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆಂಜನೇಯನ ಗುಡಿ, ನರಸಿಂಹ ದೇವರ ಗುಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟದ ಕುಟೀತದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಕುಟೀತ, ಗೋಮರ ಕುಟೀತ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಕುಟೀತಗಳಿವೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟದ ಕುಟೀತ ಈಚಿನ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿ ಕೊಂಡಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದರ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸತಲೆಮಾರಿನ ಆಸ್ತಕ ಕಲಾವಿದರು ಕೂಡ ಕಲಿತು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುತ್ವ ಇಂದೋಂದು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾಲುವುದರಿಂದ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸದೇ ಆದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗಾಗಿಯೇ ಅನೇಕ ತಂಡಗಳು ಮಟ್ಟಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವು ಪಟ್ಟದ ಕುಟೀತ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊಸಚೈತನ್ಯ ನೀಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅಂತಹ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರನಂದಿ ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲಾಸಂಘ ಮತ್ತು ಇದರ ಅಧಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಆರ್ ಶ್ರೀವಟ್ಟೇಗೌಡ. ಮಂಡ್ಯಜಿಲ್ಲೆ ಪಾಂಡವಮರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಕದಲಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಶ್ರೀಯತರು ಪಟ್ಟದ ಕುಟೀತ ಮತ್ತು ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ನಾಡಿನಾಡ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏ ರಾಚೇಗೌಡ ಮತ್ತು ದೇವಮೃತ್ಯುಕಿರ್ತಿ ದಂಪತೀಗಳ ಮಗನಾಗಿ ಗ.ಡ.ಎಂಜಿಲಿ ರಂದು ಜನಿಸಿದವರು.

ಶ್ರೀ ಸಿಂಗೇಗೌಡ, ಮೋಖೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಕೆ.ಎಚ್. ಮರೀಗೌಡರಿಂದ ಕಲಿತ ಇವರು ಪಟ್ಟದ ಕುಟೀತ, ರಂಗದ ಕುಟೀತ, ಗಾರುಡಿಗೊಂಬೆ, ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ, ಕೋಲಾಟ, ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪರಿಶ್ರಮ ವಹಿಸಿ ಕಲಿತು ನುರಿತ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ೩೦ ವರುಶಗಳಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತ ನಾಡಿನಾಡ್ಯಂತ ನೂರಾರು ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ

ನಡೆದ ಅಭಿಲಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷನ, ಇಂಡಿಯಾ ನಡೆದ ಇನೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಕಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಮಾರಂಭಗಳು, ದಸರಾ, ಹೊಯ್ಸಳ ಉತ್ಸವ, ಜಾನಪದ ಜಾತ್ರೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷನ ಬೆಳಗಾವಿ, ಆಳ್ವಿಕ್ಕೆ ನುಡಿಸಿರಿ-ಮೂಡಬಿದರೆ; ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ದಹಲಿ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಅಂಧಾರಾ ಪ್ರದೇಶ ಮುಂತಾದ ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವರ ಕೇರಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಹೊರಗೂ ಹಬ್ಬಿರುವುದು ಇದರಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಜೋಗಿ, ಅಕ್ಕತಂಗಿ, ಕೋಟಿಗೊಬ್ಬ, ಅಳ್ಳಾವು, ತಾಕತ್ತು ಮುಂತಾದ ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರು ಪಡೆದಿರುವುದು ಅವರ ಕೆಲಸದಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅನೇಕ ಗೌರವ ಸನ್ಯಾಸಗಳು ಇವರನ್ನು ಮುದುಕಿಕೊಂಡುಹೊಗಿವೆ. ಮಂಡ್ಯಜಿಲ್ಲೆ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜಾನಪದಲೋಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸಂದಿವೆ. ಸದ್ಯ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಾ ದುರ್ಗಾ ರ
ದುರ್ಗಾ ಕಂಪಿ ಕು
ಕುಡಾಕ್ಕರಿ ಹಣಗಳಿ
ಯಂತಹ ಗೀತೆ ಸಿ
ರಿಯ ದಾಂಡ ತಾ
ರ್ಯಾಜಾ ಧಾರ್ಯಾ ರ
ಗಂಡ್ರೀ ಗೀತೆ
ಉದ್ದ ಸಾರ್ವಭಾ
ರಿಯ ಯಾರ್ಥಾರ್ಥಿ ಯಾರ್ಥ
ರಿಯ ಯಾರ್ಥಾರ್ಥಿ ಯಾರ್ಥ
ರಿಯ ಯಾರ್ಥಾರ್ಥಿ ಯಾರ್ಥ

**ಬಸವಣ್ಣ ಅಟವಾಳಿ
ಮರವಂತಿಕೆ**

ದಕ್ಷಿಣ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಸೆ ಹುಣಿತೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಶ್ಯಾತ್ಮಾಗಿರುವ ಕಲೆ ಉತ್ತರ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮರವಂತಿಕೆ ಮೇಳ ಎಂದೂ ಹೇಸರಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣಗಳ ಈ ಕಲೆಯ ನಡುವೆ ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ನಡುವೆ ಕೊಂಡ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಜನಪದ ಕಲೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಿಸಿಲ್ಲ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೈವಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಕಲೆ-ಕಲಾವಿದರು ಶಿವಪಾರಮ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಮದುವೆ, ಗೃಹಪವೇಶದಂತಹ ಸಮಾರಂಭಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇತರೆ ಹಲವು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾರಂಭಗಳ ಮೇರವಣಿಗೆಯ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳಂತೆ ವೀರಗಾಸೆಯೂ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾದ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹೋಸತಲೆಮಾರಿನ ಜನರಿಗೂ ಇದು ಒಂದು ಆಕರ್ಷಕ ಕಲೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಅವ್ಯೇದಿಕ ಪಂಥದ ಈ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವು ವೈದಿಕ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಶೈವ-ವೈಷ್ಣವಗಳ ನಡುವಿನ ಗುದ್ಧಾಟವು ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೂಲಕವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಎತ್ತುಗೆಯಾಗಿದೆ. ವೈಷ್ಣವ ಶೈವಗಳ ಸಂಘರ್ಷವು ಬಹಳ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರಾರಿದ್ದು ಅದು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಬಂದಿರುವುದು ಇಂತಹ ಕಲೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳವಿದೆ. ಇದು ವೈಷ್ಣವ ಪಾರಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಜನಪದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ. ಅಂದರೆ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಒಳಗೂ ಶೈವ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥಗಳ ತಾಕಲಾಟ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ತಾಕಲಾಟದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಇಂದು ಮಸುಕಾಗಿರುವುದು ನಿಜ. ಅವು ಕೇವಲ ಆಚರಣೆಗಳಾಗಿ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನದ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ಉಳಿದು ಇಂದೂ ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ.

ಮರಂವತಿಕೆ ಕಲಾವಿದರು ವಿಪ್ರರ ಸಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದು ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಅವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಜನರಿಗೂ ಈ ಕಲೆಯ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿದೆಯೇ ಎನ್ನುಸಲುಬಹುದು. ಇದೇನೇ ಆದರೂ ಕಲಾವಿದರು ಇದನ್ನು ಒಂದು ಮುಖ್ಯಾಚರಣೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಆಚರಣಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಬದಲಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಸೆ ಇಲ್ಲವೇ ಮರವಂತಿಕೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವ್ಯತ್ಯಿಪರ ಕಲಾವಿದರೂ ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಂದ ಈ ಕಲಾಪ್ರಕಾರ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಲೆಯನ್ನು ಕನಾಟಕ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹಲವು ಕಲಾವಿದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪ ವಿರುಪಾಕ್ಷಪ್ಪ ಅಟವಾಳಿಗಿ ಒಬ್ಬರು.

ಇವರು ವಿರುಪಾಕ್ಷಪ್ಪ ಸಣ್ಣ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಅಟವಾಳಿಗಿ ಮತ್ತು ಪಾವತಮ್ಮೆ ವಿರುಪಾಕ್ಷಪ್ಪ ಅಟವಾಳಿಗಿ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮಗನಾಗಿ ಜಿ.ಎ.ರೆಂಜಿಂಗರಲ್ಲಿ ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಜೇಬೆನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದಿಗೂ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪವರು ಮರವಂತಿಕೆ ಇಲ್ಲವೇ ವೀರಗಾಸೆ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮರವಂತಿಕೆ ಮೇಳ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಯುವಜನಮೇಳಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಕಾಶವಾಣಿ ದೂರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ನಡೆಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೇಳಗಳು ಜಾನಪದ ಜಾತೀಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಂಪಿ ಉತ್ತರವು, ಮೈಸೂರು ದಸರಾ, ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮೇಳನ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಲ್ಲೆಡೆ ತಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಂಸಾ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಜನಪದ ಸಿರಿ' ಪ್ರತಿಸ್ಯಾ, 'ಕರುಣಾ ಸಮುದ್ರ' ಪ್ರತಿಸ್ಯಾ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪ್ರತಿಸ್ಯಾಗಳು, ಪ್ರಶಂಸಾ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪ ವಿರುಪಾಕ್ಷಪ್ಪ ಅಟವಾಳಿಗಿ ಅವರಿಗೆ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ವಾಷಿಫ್ ಪ್ರತಿಸ್ಯಾ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಹೆಚ್ಚೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಆಡಾರು ಜಲವಾದಿ ಗೀಗೆಪದ

ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲೆಮರೆಕಾಯಿಯಂತೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಕಲಾವಿದರು ಒಂದು ಸೀಮಿತ ವಲಯದಾಸೆಗೆ ಪರಿಚಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಕಲೆಗೆ ಮೇಳಲಿಟ್ಟು ದುಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಮರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಆಡಾರು ಜಲವಾದಿ ಹೂಡ ಬಬ್ಬರು. ಮೂಲತಃ ದಲಿತ ಪುಟುಂಬದ ದೇವದಾಸಿ ಮನೆನದ ಮಹಿಳೆ ಈಕೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ಹನುಮವ್ವ, ದೇವದಾಸಿ. ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ, ಯಲಬುಳ್ಳ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಆಡಾರು ಗ್ರಾಮದ ಇವರು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಹಾಡಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದವರು.

ದಪ್ಪಿದು ಗೀಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಗೀಳು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದ ಕಲಾವಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಈಗ ೨೦ ವರುತ್ತಾರೆ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತನ್ನ ಇಪತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅಧರತಮಾನದಿಂದಲೂ ಹಾಡುತ್ತ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಲಾಪರಿಧಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹಾಡುವ ಬಗೆ ಗೀಗಿ ಪದಗಳ ಹಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಫಕೀರವ್ವ ಗುಡಿಸಾಗೆರ ಆವರನ್ನು ನೆನಪುತ್ತಿದ್ದೆ.

ನಿಂತಲ್ಲಿ ಪದಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುವ ಹರದೇಶಿ-ನಾಗೇಶಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಆವರು ನಾಗೇಶಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಹೆಚ್ಚನದು ಹಿರಿಮೆ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಡುವ ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಸವಾರ್ಲೋ ಜವಾಬ್ದಾರ ಹಾಡುವೆ ಪದಕಟ್ಟುವ ಬಗೆಗೆ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಹದ್ದು. ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ತಿರಾಜಪ್ಪ ಗುರುಗಳಿಂದ ದಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತ ಈಕೆ ವೀರಭದ್ರೇಶರ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದವರು. ಬಡತನದ ಬದುಕು ಕಾಡಿದರೂ ಹಾಡುವುದನ್ನೇ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಡಿದವರು. ಹಾಡಿಕೆಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವನ್ನೇ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನೆಚ್ಚಿ ಬದುಕುವ ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿ ಇವರದು. ಆದರೂ ಇಡಾವುದಕ್ಕೂ ತಲೆಕಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿದೆ ಹಾಡುತ್ತಿಲೇ ಬರುವ ಇವರ ತಾಳ್ಳುಗೆ ತಲೆಬಾಗಲೇ ಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ದಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದು ಜಾತ್ರೆಗಳು ಉರುಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಕೊಪ್ಪಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕಣ, ಯಲಬುಗರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕಣ, ಗಂಗಾವತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕಣ, ಆಳ್ವಿಕ್ ನುಡಿಸಿರಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಂದ ಉತ್ಸವ, ಅನೆಗೊಂದಿ ಉತ್ಸವ, ಬಾದಾಮಿ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಇಟ್ಟಲ್ಲು ಹಾಡಿದರೂ ಹೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಗೌರವ ಸನ್ಯಾಸಗಳು ದೂರೆತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಇವರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಗೌರವವು ಹೆಚ್ಚಿತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಗಂಗ ಮಜ್ಜಮ್ಮ ಸೋಬಾನೆ ಪದ

ಸೋಬಾನೆ ಪದ ಇಲ್ಲವೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪದಗಳ ಲೋಕ ಒಂದು ಕಡಲಿದ್ದಂತೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊಗೆದು ಅದನ್ನು ಖಾಲಿ ಹಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ. ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಕಡಲಿನ ಒಂದೊಂದು ಹನಿಯಿದ್ದಂತೆ. ದೊಡ್ಡ ಸಾಗರದ ನದುವೆ ಹನಿ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಆ ಹನಿಯನ್ನು ಶೂದಿಯೇ ಸಾಗರವಾಗಿರುವುದು ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಜಾರವೇ.

ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಹಾಡುಗಾರಿಯರು ಅಸಂಖ್ಯೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಬಗೆ. ಈ ಎಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಲಯಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಲ್ಲಿಸಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಾರಿಯರು ಬಹುತ್ವಾಗೆ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ಇದಾರೆ. ಇವರು ಇಂದಿಗೂ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಲಯಗಳು ಗತಿಸಿಹೋಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬಬುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಲೋಕವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿರುವ ಕಲಾವಿದೆಯರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಹುಕೆಗೆಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಲಧಿಗರೆಯ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಂಗ ಮಜ್ಜಮ್ಮ ಶೂದ ಬಬ್ಬರು. ಇವರು ರೆಳಳಿರಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಾಳಮ್ಮೆ-ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದರ್ದು. ಇವರ ಪಕಿ ಗೋವಿಂದಯ್ಯ. ಈಗ ಜಲದಿಗರೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಗಂಗಮಜ್ಜಮ್ಮ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಜೊತೆ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತರು. ಇವರು ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದ ಬೀಸುವ ಪದ, ಕುಟುಂಬ ಪದ, ಅರತಿಪದ, ಜರಿಯುವ ಪದ, ಗುಣಸಾಗರಿ, ಗೋವಿನ ಪದ, ಸೀಮಂತ ಪದ, ಹೀಗೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಲದಿಗರೆಯ ದೊಡ್ಡಮು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮು ದೇವಿಯರ ಮೇಲೆ ಪದಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುವುದು ಇವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲೆ. ಹೀಗೆ ರೀತಿಯ ಪದಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುವ ಸಾಮಧ್ಯ ಇವರದು. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಇವರಿಗೆ ಅನಕ್ಕರಸ್ತಯಿಂಬ ಹಣಪಟ್ಟ ಉಳಿದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಸೂರತೆಯ ಮತ್ತಿಯಷ್ಟೇ.

ಇಂತಹ ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮಧ್ಯವಲ್ಲ ಇವರು ಹಂಪಿ ಉತ್ಸವ, ದಸರಾ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಉತ್ಸವ, ವಿಜಾಪುರ ಉತ್ಸವ, ರಂಗಾಯಣ, ನಿನಾಸಂ ಲೋಕೋತ್ಸವ, ಕನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಪರಿಷತ್ತು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಉತ್ಸವ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಅಯೋಜಿಸುವ ಜಾನಪದ ಜಾತ್ರೆ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ದೂರೆದರ್ಶನ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಮತ್ತು ಹೇಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗಾಯನ ಸೌರಭವನ್ನು ಪಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮಾತ್ರಭೂಮಿ ಪ್ರತಿಸ್-ಲಿಂಗಿ, ಸುವರ್ಣ ಕನಾಟಕ ಪ್ರತಿಸ್, ಸೋಬಾನೆ ಚಿಕ್ಕಮು ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಗೌರವ ಸಮಾನಗಳು ಬಲಿದು ಬಂದಿವೆ. ಇವರಿಗೆ ದಸರಾದಲ್ಲೇ ಗೌರವ ಸಮರಪಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಡಲಿನೊಂದು ಹನಿಯಾಗಿಯೂ ಆ ಹನಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಬೆಲೆತಂದುಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಂಗಮಜ್ಜಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಾಲಿನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಸಂತಸದ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ.

ಮಲಕಾರಿ ನಂಗಪ್ಪ ಕಟಗೇರಿ

ಕರಡಿ ಮಜಲು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಕಲೆಗೂ ಪನೋ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಂತೆ ಇದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರ ಸೋರೀಯಲ್ಲ ಹೊಷ್ಯೆಲ್ಲ ಅನ್ನ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಬಹುತೇಕ ಕಲಾವಿದರು ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಂದೋ ಜಾತಿ ಶೈಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರಬಹುದು; ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ನರಭೂತಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಆಕ್ಷರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹುತೇಕರು ಅನಕ್ಕರಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರಬಹುದು.

ಅಂದರೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಯಾವುದನ್ನು 'ಪುಂಡುವರೆದದ್ದು'; 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವುದು' ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರೇ ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ಒಳಪಡುವುದೇ ಇಲ್ಲಿ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು ಅವರ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮಾಜದ ಕಲೆಗಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ 'ಆಧುನಿಕ' ಎನ್ನುವ ಕಾಲದೆ ಬದುಕಿಗೂ ಜನಪದ ಕಲೆಗೂ ಇರುವ ಅಂತರ ಯುಗವ್ಯಾಸದಷ್ಟಿರುವುದು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯು ಇದನ್ನು ಮತ್ತು ಮತ್ತೆ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಗೂ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. (ಈ ಹಿಂದುಳಿಕೆಯನ್ನು ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಜನರು ಬೇರೆಯದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದೆ. ಇದು ಬೇರೆಯ ಚರ್ಚೆಗೆ)

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಕರಡಿ ಮಜಲು ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಲಕಾರಿ ಸಂಗಪ್ಪ ಕಟಗೇರಿಯವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಅವರದು ಕೂಡ ಇತರ ಎಷ್ಟೋ ಕಲಾವಿದರ ಬದುಕಿನಂತೆಯೇ ಕಡು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ನೋಂದು ಬೆಂದ ಬದುಕೇ ಆಗಿದೆ. ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಬಡತನ ಯಾವ ಜನಪದರ ಸ್ವಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕಲಾಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಕಸಿದುಹೊಂಡಿಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಅರಳಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಿಚಾರ. ಅಂದರೆ ಬಡತನಕ್ಕೂ ಜಾತಿಗೂ ಪ್ರತಿಭೆಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಲಕಾರಿಯವರದು ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಕಲಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಹೊರಪಡಿಕೆಗೆ ಅದರಿಂದ ತೊಂದರೆಯೇನು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಬಡತನದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಕಲಾಭಿವೃತ್ಯಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

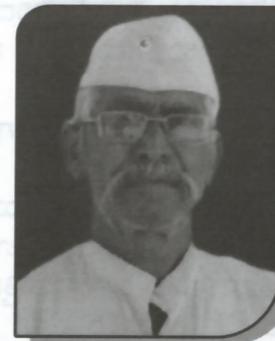
ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ದನಕಾಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ ಅದೇ ಅವರ ಕರಡಿ ಮಜಲು ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ನಾಂದಿಯಾದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಅದೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸೋಜಿಗೆ.

ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇಂಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗೋಡಿಹಾಳ ಗ್ರಾಮದವರಾದ ಇವರು ದನಕಾಯುವ ಕಾಯಕ ವಾಡುತ್ತಲೇ ಕರಡಿ ಮಜಲು ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು. ತಾವು ದನ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಯ ಬಡೆಯ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಸಿದ್ದರಾಯ ಕಟಗೇರಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರಡಿ ಮಜಲು ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಉರಿನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದನಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಲಕಾರಿ ಸಂಗಪ್ಪ ಅವರು ಅದನ್ನು ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಕಲಿತುಕೊಂಡರು. ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಕಾರಿಯವರು ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದವರು.

ಅಂದರೆ ದನಕಾಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಲಕಾರಿಯವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದುಳಿವಿಕೆಯನ್ನೇ ಒಂದು ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿ. ವಿಂ.೧೨.೧೨೯೫ ಇಲ್ಲಿ ಜನಪಿದೆ ಇವರು ಇಂಡಿಯರ ಹೋತ್ತಿಗೆ ಓವ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬಯಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ನಟನೆ, ತಬಲ ಬಾರಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಹತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆಲ್ಲ ಚೆಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಜನರಿಂದ ಮೆಚ್ಚಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದವರು ಮಲಕಾರಿಯವರು. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಅವರ ತಾಲೀಮು ನೋಡುತ್ತಾವು ಏಳೆಂಟು ಮುಡುಗರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಕಲಾವಿದರಾದರು. ನಂತರ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಂಪನಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯು ನಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಕಲಾಯಾತ್ಮೆ ಇಂದಿಗೂ ನಿಲ್ಲಿದೆ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಕರಡಿ ಮಜಲು ಸಂಘ, ಗೋಡಿಹಾಳ ಎಂಬ ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನೂರಾರು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹತ್ತಾರು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕರಡಿ ಮಜಲು ಕಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಓರ್ವ ಗುರುವಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ತಾವು ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಗೌರವಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಲವು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾಡಿವೆ. ಸೋಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗಡಿನಾಡ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇಂಡಿ, ಹಲಸಂಗಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನಾಟಕ ಸರಕಾರದಿಂದ ಮಾಶಾಸನವು ಇವರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾಷ್ಟೆಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತದೆ.

ನುಭಾಷ್ಠಿ ನಾಯಿಬಣ್ಣ ಮಾಜಾಲ ಹಂತಿಪದ

ಹಣ್ಣುಖಿಸ್ಕಿ, ಮಲೆಕುಡಿಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳಂತೆ ಗೊಂಡ ಸಮುದಾಯವು ಕೂಡ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿ
ಇಂತಹ ಹಲವು ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳು ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನೆಲೆಸಿವೆ. ಹಲವು
ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗಳು ಇದ್ದು ಅವು ಈಸೆಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸುವ ಪ್ರಯಂತ ಮಾಡಿವೆ. ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಳೆದ
ಹಲವು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿವೆ ಕೂಡ. ಮೂಲತಃ ಗೊಂಡ ಸಮುದಾಯವು ಮಧ್ಯಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ
ನೆಲೆಸಿದೆ. ಇದರ ಹಲವು ಕವಲುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಲಸೆಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿವೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು
ಕವಲುಗಳು ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯೇ.

ಹಾಗೆ ನೆಲೆಸುವ ಮೂಲಕ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವೆ
ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇ ಬಂದಿವೆ. ತಮ್ಮ ಬುಡಕಟ್ಟಿ ಕೆಲೆಗಳು ಮತ್ತು ತಾವು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಸಮಾಜದ
ಕೆಲೆಗಳು ಎರಡನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಾಳೀಕರಣಗೊಂಡು ಬಾಳುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆ ಸ್ಥಾಳೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವಾಗ
ಸ್ಥಾಳೀಯವಾದ ಕೆಲೆಗಳನ್ನು ಕೈವರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಜನಪದ
ಕಲಾವಿದರು ಮಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ನಾಡಿನ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕ ಸಿರಿವಂತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವರು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಡವರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರು
ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಶ್ರೀಮಂತರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಂತಹ ಸಿರಿವಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ್ ಸಾಯಿಬಣ್ಣ ಮಾಜಾರಿ ಬಬ್ಬಿರು. ಇವರು ಗೊಂಡ ಬುಡುಕಟ್ಟಿ
ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಸವಕಲ್ಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೋಹಿನೂರ ಗ್ರಾಮದ
ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ-ಕನಾಟಕಗಳ ಗಡಿಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ
ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದು ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ಪ್ರದೇಶವು ಹಾದು. ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳು
ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡುವವರು ಸುಭಾಷ್
ಸಾಯಿಬಣ್ಣ ಅವರು.

ಇವರು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ತತ್ಪರದಗಳು, ಭಜನೆ ಪದ, ಗೀಗಿ ಪದ, ಹಂತಿಪದಗಳು,
ಜಾನಪದಗಿರಿ, ಭಕ್ತಿ ಗೀತಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪರಿಕರಗಳಾದ
ಹಾರ್ಜೋನಿಯಂ ಮತ್ತು ತಬಲಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ಪ್ರಾವಿಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಾ
ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾಡಿನ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಇಲಾಖೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಬೀದರ್ ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೇಳನ ಹೀಗೆ ಹರ್ತು ಹಲವು
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ
ಸಂತಸದ ವಿಚಾರ.

ಬಹಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಹಜನಾಯಕರಾಗಿ ಕನಾಟಕದ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಗಳನ್ನು ಉಂಟಾಗಿಸಿಕೊಂಡು
ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಹಜನಾಯಕರಾಗಿ ನೀಡಿದಂತಹ
ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕ್ಷಿಣಿಗೆ ಕಾರಣ ಹಾಣಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು
ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿ ಅಂತಹ ಸಹಜನಾಯಕರಾಗಿ ನೀಡಿದಂತಹ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ಕ್ಷಿಣಿಗೆ ಹಾಣಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿ ಅಂತಹ ಸಹಜನಾಯಕರಾಗಿ ನೀಡಿದಂತಹ
ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದಗಳನ್ನು ಉಂಟಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಗನಗೌಡ ಭಜನೆ ಪದ

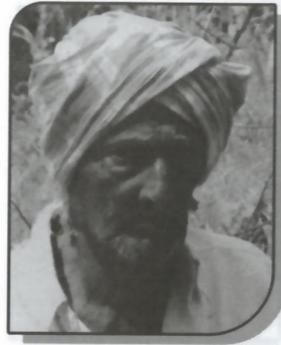
ಉತ್ತರ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಜನೆ, ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ತತ್ಪರದಗಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ಹಂತಿಪದಗಳ ಗಾಯನ,
ಮೊಹರಂ ಪದಗಳು ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳ ಹಾಡುವಿಕೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆದಿವೆ.

ಆ ಮೂಲಕ ಕನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಗೇಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಮಾಡ್ಯಾಗಳ ಅಭಿರುಹ್ಲಿಗಳ ಮೇಲಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇಂದಿಗೂ ಮೌಶಿಕ
ಪರಂಪರೆಯ ಬೇರುಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಜನೆ
ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ಪರದ ಗಾಯಕರು ವೈದಿಕ ಪಂಥದಂತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಜನರ ತೋಡಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಜನರ
ನಡುವೆಯೇ ನಡೆಯ ಭಜನೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಪಜನಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ಪರದಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ
ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ ಪಜನ ಮತ್ತು ತತ್ಪರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದೇ ಜಾತ್ಯತೀತ ಪರಂಪರೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು
ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವ ಸಾಧನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜ ಎಷ್ಟೇ ಜಾತಿವಾದಿಯಾಗಿದೆ
ಎನ್ನುಸಿದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯು ಮೂಲಕ ಜಾತ್ಯತೀತ ಪರೌಲ್ಯಗಳು
ಪ್ರಸಾರಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಭಕ್ತಿ-ಭಜನಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ
ಕನ್ನಡ ಭಜನಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲೆಕಾಡುದು. ಇಂತಹ ಪೌಲಿಕವಾದುದನ್ನು ನಮ್ಮು ಭಜನಾ ಪರಂಪರೆ
ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ
ಕ್ರಿಯಾತೀಲವಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಭಜನೆ, ತತ್ಪರದಗಳ ಗಾಯನ ಮತ್ತು ಹಂತಿ ಪದಗಳು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದಶಕಗಳ
ಕಾಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು ಶ್ರೀ ಸಂಗನಗೌಡ. ತಂದೆ ಏರುಪಾಕ್ಕಿಗೆ ಗೌಡ. ತಾಯಿ
ಅಮರಮ್ಮ. ಇಂಳಿರಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ವರುಶ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ
ಲಿಂಗಸೂರು ತಾಲೂಕು ರಾಮತ್ಯಾಳದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರು ತತ್ಪರದಗಳ ಗಾಯನ, ಹಂತಿ ಪದಗಳು,
ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಕೃತಯಾಗಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜಾನಪದ
ಕಲಾಮೇಳಗಳು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಮಾರಂಭಗಳು, ಭಜನಾ ಸ್ವರ್ಧ್ರ, ಆಕಾಶವಾಣಿ-
ರಾಯಚೂರು ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಸಮಾರಂಭಗಳು ವೇದಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬೇರೆ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿವೆ. ಇಂತಹ
ಹೆಸರಾಂತ ಗಾಯನ ಕರಾಡ ಶ್ರೀ ಸಂಗನಗೌಡ ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ವಾರ್ಷಿಕ
ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತದೆ.

ಎಂ ವೀರಭಾಗ
ನಾಟಕ ಪತ್ರಫೇದ್ಯರು

ಪ್ರಾಚೀನಪಂಚ ಮಾನವರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ತಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜೀವಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಹ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಚೀಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡುವುದು ಮಾನವರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು. ಅಂತಹ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಯೇ ಹೊರತು ಅದು ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿನ ಕಸುಬುದಾರಿಕೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರಾಚಿನ ಉಳಿಸುವ ನೈಕಕಸುಬುದಾರಿಕೆ.

ಅಂತಹ ಅಸಂಖ್ಯೆ ಕಸುಬುದಾರರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನವರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡುವ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೂರ್ಕಿಕರಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿರೀಕರಿಂದ ಕಲಿತು ಮತ್ತು ತಾವು ತಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಹೊಸ ಅರಿವನ್ನು ಮುಡುಕುತ್ತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಿತ ಕಾಪಾಡಿದವರು ಅಸಂಖ್ಯಾರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಂತತಿ ಕುಗ್ನತ್ವ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎಂದೆನಿಸಿದರೂ ಇವರ ಸಂತತಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಕುಪ್ರಾಚೀಗಳ ಸಂತತಿ ಕುಗ್ನತ್ವದಿಂತೆ ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕುಗ್ನತ್ವದಿಂದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹವರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಮಧ್ಯದಿನ ಅರಿವು ಸಮುದಾಯದ ಅರಿವು ಆಗಿದ್ದು ಅದು ಲಾಭರಹಿತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಂಡೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಜೀವಧಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಲಾಭದ ದುರಾಸ್ತ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದೇ ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹದನ್ನು ಮಾರುವ ಮಾರಾಟಗಾರರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೀರಿ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಜನರು ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಎಂ. ಏರಪ್ಪ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊನ್ನಾಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕತ್ತಿಗೆ ಗಾಮದ ನಿವಾಸಿ. ಮಹಡಿಮನೆ ಏರಪ್ಪ ನಾಟಿ ವ್ಯೇದ್ಯರು ಎಂದೇ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು. ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೆಸರು ಬೇರು. ಬೇರು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಜನರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ತಿಮ್ಮಿಮ್ಮೆ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಇವರು ಕೃಷ್ಣಕ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಈ ದಿನ ವರುಶಗಳಿಂದ ನಾಟಿ ವ್ಯೇದ್ಯಕೇಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀಗಳ ಆರ್ಯಕೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೇ ಲಜಿ ವರುಶಗಳು. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಚೀನಪಂಚದ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದನಕರುಗಳು, ಕುರಿಮೇಕಿಗಳು ನಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮದ್ದಿನರಿವಿನ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಡಿ ಮಿಡಿತದ ಮೂಲಕವೇ ರೋಗ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದಲೇ ಜೀವಧಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಶಲೆ, ನಡ್ಲು, ಗಳಳೆ ರೋಗ, ಜ್ಞರ, ಹಡ್ಲು, ಚಪ್ಪರೋಗ, ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರ ಇತ್ಯಾದಿ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಮದ್ದು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ರೈತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪದಾರ್ಥಗಳೇ ಎಷ್ಟೇ ಜೀವಧಿಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸರಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವಧಿ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೇ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವ ಉಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತೇಷ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಮಾಡುವ ನಿಜವಾದ ಜೀವದುಡಿಮೆ. ಅರಿವು ಎಂಬುದು ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಅದು ಜೀವಗಳ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ದುಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿ 'ಬೇರು' ಖ್ಯಾತಿಯ ಎಂ. ಏರಪ್ಪನವರು. ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವುದು ಏನೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗೌರವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೈಲಾರಪ್ಪ ಸಗರ
ದೊಳ್ಳನ ಪದ

ದೊಳ್ಳನ ಪದ ಕನಾಂಟಕದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದೊಂದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರ ಕನಾಂಟಕದಲ್ಲಿ ಇದು ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ ನೆಲವನ್ನು ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ಕಲೆಗಳ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವ ನೂರಾರು ಕಲಾವಿದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಹಲವು ಜನಪದ ಕಲಾಪರಂಪರೆಗಳೂ ಸ್ವಜನಶೀಲವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರೆಸುವ ಕಾಯಿಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಪ್ಪ ಸಗರ ಅವರೂ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಶಹಾಮರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಗರ ಗ್ರಾಮದವರು. ಹಣಪುಂತಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಸಾಬಮ್ಮೆ ಎಂಬ ರ್ಯಾಪಿ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮಗನಾಗಿ ಮಟ್ಟಿದ ಮೈಲಾರಪ್ಪನವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವರು ದೊಳ್ಳನ ಪದ, ರಿವಾಯ್ತಾ ಪದ, ಮೋಹರಂ ಪದ, ಭಜನೆ ಹಾಡುಗಳು, ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ಪರದಗಳನ್ನು ಅದ್ವಿತವಾಗಿ ಹಾಡುವ ಸಾಮಧ್ಯವುಳ್ಳವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದೆ ಬಯಲಾಟ ಮಾಸ್ತ್ರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಅರ್ಥಶತಮಾನಗಳಿಂದಲು ಜನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಂತರ ಜನಪದ ಕಲಾಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಯಾದಗಿರಿ ಪದೇಶದ ದೊಳ್ಳ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಪದ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ರ್ಯಾತಸಂಘದ ಕಾರ್ಕೆರ್ತರಾಗಿ ನಾಯಕರಾಗಿ ದುಡಿದವರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಓರ್ನಿಸಿದ್ದ ಜನಪರ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿಯೂ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಹೌ. ಎಂ. ಡಿ. ನಂಬಂಂಡ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ರ್ಯಾತ ನಾಯಕರ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಸರೆಮನೆ ವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹಾಡಿದ ಒಕ್ಕಲ್ಲಿ, ಹೋಂಬಾಳೆ, ರ್ಯಾತಸರ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ರ್ಯಾತಗಿರೆಗಳ ದ್ವಾನಿಸುರುಳಿಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿವೆ. ಅನೇಕ ರ್ಯಾತಗಿರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವರೆಗೂ ಸಾವಿರಾರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮೈಲಾರಪ್ಪನವರು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಡತನ ಬೆನ್ನುಹತಿ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮಣಿಯದೆ ತಮ್ಮ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಡಾ. ರಾಜ್ ಕುಮಾರ್ ಅವರು ಗೋಕಾಕ ಚಳವಳಿಯ ನಿಮಿತ್ತ ಶಹಾಮರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಡಾ. ರಾಜ್ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಾಗತ ಗೀತ ಹಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆದ ಹಮೇ ಮೈಲಾರಪ್ಪನವರದು.

ಬಹುಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೈಲಾರಪ್ಪನವರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೀಗೆ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಹಲವಾರು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗೌರವ ಸನ್ನಾನ ಮಾಡಿವೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಹುಣ್ಣಲತಾ ಮುಲ್ಕಾಜುನ
ದೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ

‘ದೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಾಲ್ಯದ ಕನಸು ನನಸಾಗಲು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ಸಾಕಾರವಾಯಿತು’ ಎಂದು ಶ್ರೀಮತಿ ಮಪ್ಪೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದರ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಚನೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ.

ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರದೇ ಮೇಲುಗ್ಗೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯದ ನೆಲೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಲೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರವು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಮರುಷರವು ಎಂಬ ತರತಮದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಕಾಲಪೂಂಡಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಮೂರಣವಾಗಿ ದಾಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ದಾಟುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಂತೂ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜವೂ ಕೂಡ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಅಂದರೆ ಮರುಷ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಧ್ಯಾನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ನಾವು ಮರುಷರಿಗಿಂತೇನೂ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಚಲನಶೀಲತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುಂಚಲನೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜ ಒಟ್ಟಿಸೊಂಡಿರುವುದು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಸದ್ಯ ಇಂತಹ ಪಲ್ಲಟ ಗಂಡು ಕಲೆಯಿಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ದೊಳ್ಳುಕುಣಿತ ಕಲೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದಿದೆ. ಇದುವರೆಗೂ ದೊಳ್ಳುಕುಣಿತ ಮಾಡುವುದು ಮರಷರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ಇತ್ತು. ಅಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈಚೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ದೊಳ್ಳುಕುಣಿತವನ್ನು ಸಮಫಂವಾಗಿ ಕಲಿತು ತಂಡ ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿಡೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಮಪ್ಪೆ ಅವರು ಕಲಾತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ರಾಜ್, ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂಬ್ಯ, ದೆಹಲಿ, ಕುವೈತ್, ಕಾತ್ರಿ ನೇಪಾಳ ವಾರಣಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ದಸರಾ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಉತ್ಸವ, ಹಂಂಟ ಉತ್ಪವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೆರಿಕದ ನಾವಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರ ಕಲಾಪ್ರತಿಭೀಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗೆ ಈ ಸಾಲಿನ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಖುಷಿಯ ಸಂಗತಿ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಮೋಹಣ ಮುನಿಯ್ಯನ್
ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು

ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಹುಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ ಬಹುಭಾಷಿಕವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಭಾವನೆಗಳು, ವಿಚಾರಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಬೆರಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಬೆರಕೆಗೊಂಡ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತೆ ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಚಾರಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಬೆರಕೆ ಅಥವಾ ಸಂಕರದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಾರರು ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾಲಕ್ಷ್ಯ ಹಾಡುವ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದೇವ್ಯೋ ಕಲಾವಿದರು ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂಕರ ಪರಿಸರದ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ತೋಟಿ ಮುನಿಯ್ಯನ್ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಲೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಿಳಾಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದವರು. ವಯಸ್ಸು ಇಂದಿನ ವರುಶಗಳು. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಹುಭಾಷಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಇವರು ಕನ್ನಡ ತೆಲುಗು ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಅರುವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಸಾಮಧ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬುರುಕಳೆ, ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಜಾನಪದ ಕಥನಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಕಸುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮ ಗಂಡ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಉರೂರು ತಿರುಗಿ ಬುರುಕಳೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಮದುವೆ, ಒಸಗೆ, ಹಬ್ಬಿ-ಜಾತ್ರೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಳೇಕಮ್ಮೆ, ಯಲ್ಲಮ್ಮೆ, ಮಾರಮ್ಮೆ, ಗಂಗಮ್ಮೆ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕಾರ್ತ್ಯಕುಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರಿಸುಮಾರು ಅಥ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಹಾಡುತ್ತೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ದುರಂತವಂದರೆ ಈ ಹಿರಿಯ ಜೀವ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಯೇ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿರುವುದು ಸಮಾಜದ ಹಲವು ವ್ಯಂಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ. ಇಂತಹ ಶ್ರಮಜೀವಿ, ಬಹುಭಾಷಾ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ತೋಟಿ ಮುನಿಯ್ಯನ್ ಅವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ತನ್ನ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚೆಪಡುತ್ತದೆ. ಎಲೆಮರೆಯ ಕಾಯಿಯಂತಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ತನ್ನ ಗೌರವ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಶೇರಣ್ಣ ಗಂಗಣ್ಣ ಕತ್ತಿ
ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳು

ಉತ್ತರ ಕನಾರಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಪ್ರದೇಶನ ನೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳುವೂ ಒಂದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳವನ್ನು ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಇದೊಂದು ಜಾತ್ಯತೀತ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮೆತದ ಕುಣಿತ ಕಲೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಉರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ನೆರೆದಿರುವಾಗ ಅವರೆದು ಈ ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಏಷಾಡಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯ ಕುಣಿತಗಾರರಿದ್ದ ಅವರು ಬಿಳಿ ಕಚ್ಚಪಂಚೆ, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣದ ವಸ, ತಲೆಗೆ ಕಿಂಪು ರುಮಾಲು, ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆಚ್ಚೆ, ಎರಡೆಚ್ಚೆ, ಮೂರೆಚ್ಚೆಗಳ, ಸಾದಾ ಹೆಚ್ಚೆ, ಕೋಲೆಚ್ಚೆಗಳ ಕುಣಿತವಿರುತ್ತದೆ. ಹಲಗೆ ದಿಮ್ಮು ತಾಳಗಳ ನಾಡಕ್ಕೆ ಕುಣಿತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳದ ಕಲೆ ಇಂದಿಗೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಇಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಈರಪ್ಪ ಗಂಗಪ್ಪ ಕತ್ತಿ ಅವರು ಹೆಸರಾದವರು. ೧೪.೧೪.೧೫ ಇಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಹುಬ್ಬಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸುಳ್ಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಮರವಂತಿಕೆ ಮೇಳ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಸಕ್ರೀವೆ ಕೂಡ ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಹಂತಿ ಪದಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದವರು. ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಹಾಡುಗಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ಜನಪದ ಕಲೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಇದ್ದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಕಲಾಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಈರಪ್ಪ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳದ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಬೆಳೆದರು.

ಹೆಚ್ಚಿಮೇಳ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇವರು ದೊಡ್ಡಾಟ, ಸಣ್ಣಾಟ, ಕಢೆ ಹೇಳುವುದು, ಕೋಲಾಟ, ಮುಳ್ಳನ ಹೆಚ್ಚೆ, ಭಜನಾ ಮೇಳ ಅಲಾವಿ ಕುಣಿತ, ಕರಡಿ ಮಜಲು, ಜಗ್ಗಲಿಗೆ ಮೇಳ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರು. ಕಳೆದ ಒಂದು ವರುಶಗಳಿಂದ ಜನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮೇಶ್ವರ ಕಲಾಸಂಘ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಅವಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷನ, ಮೈಸೂರು ದಸರಾ, ಸುವರ್ಣ ಕನಾರಾಟಕ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ದೂರದರ್ಶನ ಕಲಾವಿದರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಪಾದಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಗೌರವ ಸನ್ಮಾನಗಳೂ ಸಂದಿವೆ. ಇಂತಹ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಈ ಬಾರಿಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಿಂದೇ ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಜಡ್ಟ ಪಂಬದ
ಭೂತ ನರ್ತನ

ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತುಳುನಾಡಿನ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ವಿಶ್ವ ಆಚರಣೆ ಭೂತಾರಾಧನೆ. ಇದನ್ನು ಭೂತದಕೋಲ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಲಕಟ್ಟುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಇದು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಭಕ್ತಿಯ ತೋರ್ದಡಿಕೆಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುಲ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಇದು ಬಂದು ನೇಮೋತ್ವವ.

ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ನೇಮೋತ್ವವನನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ದ್ಯುವಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೇಮದಲ್ಲಿ ದೋಷವಾದರೆ ಭೂತವು ಕೋಣಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಡುಕು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಆತಂಕ ಇಲ್ಲಿನದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅದು ಬಂದು ನೇಮವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೇಮ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಬಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಚರಣಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭೂತ ಕಟ್ಟುವ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ವಂಶಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಸಾಗಿಬರುವಂತಹದ್ದು. ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿಬರುತ್ತಿರುವ ಭೂತಾರಾಧನೆ ಬಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಜನಪದ ಕಲೆಯಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ; ಮತ್ತು ಇಂದಿಗೂ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಭೂತ ನರ್ತನವು ಉಡುಗೆ-ತೊಡಿಗೆ, ಮುಖಿವರ್ಣಿಕೆ, ಕುಣಿತ, ಪಾಡುನ, ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅದು ವಿಶ್ವ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನರ್ತನವನ್ನು ವೃತ್ತಿಪರ ಆರಾಧಕರು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿಪರ ಆರಾಧಕರು, ಅಂದರೆ ಭೂತಕಟ್ಟುವ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತುಳುನಾಡಿನ ಕಲಾಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಕನಾಂಟಕದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣಾ ತೋರ್ದಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂತಹ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಪಂಬದ. ಇವರು ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಮುಲಾರು ಮನೆ ಬಾಳೀಲ ಗ್ರಾಮದ 'ಪಂಬದ' ಎಂಬ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಇವರು ಕುಂಜ ಪಂಬದ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಬೇಬಿ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಹಿರಿಮಗ. ಈ ದಂಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಲ ಮಕ್ಕಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಪಂಬದ ಅವರು ಹಿರಿಮಗ. ೨೦-೧೯-೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು. ಇವರಿಗೆ ಈಗ ಈಗ ವರುಶಗಳ ಪ್ರಾಯ. ಭೂತದ ನರ್ತಕರಾಗಿ ಸುಮಾರು ೪೦ ವರುಶಗಳಿಂದಲೂ ಇವರು 'ಭೂತಸೇವೆ' ಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಹಿರೀಕರಿಂದ ಬಂದ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪಂಬದ ಅವರು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತೋರ್ದಡಿಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಟ್ಟುವ ಭೂತಗಳಿಂದರೆ ಉಳಾಲ್ತಿ, ಅಜ್ಞೀರ, ಅಣ್ಣಪ, ಪಂಜರ್ಲಿ, ಉಳಾಲ್ಕುಲು, ಗಿಳ್ಳಿಂದಾಯ, ಪಿಲಿಚಾಮುಂಡಿ, ಮಲರಾಯ, ಕೊಡಮಣಿತ್ತಾಯ, ನಾಲ್ಕ್ಯಾತ್ತಾಯ, ಜುಮಾರಿ, ಅರಸು ಕನಪಡಿತ್ತಾಯ, ಮುಗೇರ ಪಂಜರ್ಲಿ, ಅರಸು ಮುಂಡಿತ್ತಾಯ ಮತ್ತು ಭೂತಗಳಿಗೆ ಕೋಲ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣತರು ಜನಪ್ರಿಯರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಗಳು ಇವರನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿಸಿವೆ. ಕನಾಂಟಕ ಸರಕಾರ ಇವರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ೨೦೦೬ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಈಗ ಇವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಪಡುತ್ತದೆ.

**ಶ್ರೀಮತಿ ಕುಡಿಯರ ಶಾರದ
ದುಡಿ ಕುಸೆತ**

ಕೊಡಗಿನ ಸುಡಿಯರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ದುಡಿ ಬಾರಿಸುವುದು ಮರುಷರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೀಮಿತವಾದ ಕೆಲೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಮೀಸಲು ಎಂಬಂತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತರಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ನುಗ್ಗಿ ಗಂಡಸರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಜನಪದ ಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆದಿದೆ. ಗಂಡು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಹಲವು ಜನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ತಾವು ಕಲಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಈ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಅಂಟಕೊಂಡಿದ್ದ ಮರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ತಪಿದಂತಾಗಿದೆ. ದುಡಿಯಂತೆಯೇ ತಮಚೆ ವಾದನ, ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕೂಡ ಮರುಷೇಂದ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದವು. ಇಂದು ಮಹಿಳೆಯರು ತಮಚೆ ಬಾರಿಸುವುದು, ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ ನಡೆಸುವುದು ಇದೆ.

ಇವುಗಳಂತೆ ಮರುಷ ಕೇಂದ್ರಿತ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಸುಡಿಯರ ದುಡಿ ಬಾರಿಸುವ ಕಲೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರವೇಶವಾಗಿರುವುದು ಸಾಗ್ತಾಹ ಸಂಗತಿ. ಅಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಡೆಸಿರುವುದು ಕೊಡಗಿನ ತೋರ ಗಾಮದ ಕಲಾವಿದ ಶಾರದ. ವಯಸ್ಸು ಒಂದು ವರುಶಗಳು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಹಿಳೆ. ಬಡತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದು ಕಲೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಲು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಇವರ ತಾಯಿ ಕೆ. ಜಯಾ ಅವರೂ ದುಡಿ ಕಲಾವಿದೆ. ಇವರು ಕೂಡ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮರಸ್ತ ಕಲಾವಿದೆ. ಶಾರದ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಂದೆಯರಿಂದ ದುಡಿ ಬಾರಿಸುವ(ದುಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಆಟ್ಟೆ) ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ನಾಡಿನ ವಿಧಿ ಮಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆ ತರಗತಿ ಕಲೆತ ಇವರು ತಮ್ಮ ಉನ್ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ದುಡಿ ಕಲಿತರು. ಸುಡಿಯರಲ್ಲಿರುವ ಕಥನಗಿರೇತೆ, ಉರುಟಿ ಕೊಟ್ಟ ಆಟ(ಹೆಂಡು ಇಂಸುವ ಹಾದು) ಮದುವೆ ಹಾದು, ಮಂಗಲ ಪಾಟ್, ಭಾವ ಪಾಟ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೂಡವ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಇತರರು ಕುಶೀಯಾಗಿ ವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರಷ್ಟೇ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಾದ್ಯವನ್ನು ತಾವು ಬಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅದು ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಆ ಕಲೆಗೂ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ, ನಾಡಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಘನತೆ ತರುವಂತಹದಾಗಿದೆ.

ಇವರು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ನೂರಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೆರೆಯ ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಕರತ್ತಾ ಆಂದೋಲನ, ಏಡ್ ಜಾಗ್ರತ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಬಾಲ್ಯವಾಹ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರಕಾರ ನಡೆಸಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಶಿಲಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕಣ, ಮಡಿಕೇರಿಯ ಕಾಡಿನ ಮಕ್ಕಳ ರೇಡಿಯೋ ಹಬ್ಬ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮದೆ ಆದ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕಲೆದ ಮೂವತ್ತು ವರುಶಗಳಿಂದ ದುಡಿ ನುಡಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಕೇಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಲಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹಲವು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಸನಾಖೆಸುವ ಕೇಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತದೆ.

ಬಾಧಾರಾಯಿ ಹಾಯನ ಪರಂಪರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಹಬ್ಬಿದ್ದು ಅಸಂಖ್ಯೆ ತತ್ವಪದಕಾರರು ಮತ್ತು ಗಾಯಕರಿಂದ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರು ರಚಿಸಿದ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಹಾಡುವುದು ಬೇರೆ. ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಾಡುವುದು ಬೇರೆ. ಇವರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದೇ.

ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತತ್ವಪದ ರಚನಾಕಾರರು, ಗಾಯಕರು ಹಾಗೂ ಬೇರೆಯವರು ಬರೆದ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಗಾಯಕರು ಎರಡರ ಪ್ರಮಾಣವೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಗಾಯಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ತತ್ವಪದ ರಚನೆ ಮಾಡಿದವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ. ಒಟ್ಟು ಇದೊಂದು ಬಹಳ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪಂಥವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಜಾತ್ಯೀಯತೆ, ಧರ್ಮಾತೀತ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾತೀತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಳಿತನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದವರೇ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅವರು. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲಿಕಿನ ಮದಬಿದ ಕೊಪ್ಪಲು ವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ಇವರು ಉರ್ಜಾಜಿರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು. ಸಂತಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುದೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸೇರಿದವರು. ಇವರ ಗಂಡ ರಂಗಯ್ಯ ಇವರು ಮೂಲತಃ ದೊಂಬಿದಾಸ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯವಾದ ಇದು ಇಂದಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಇದ ಸಮುದಾಯವೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅವರು ತತ್ವಪದ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ ಹಿಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತಂಬಾರಿಪದ, ದಾಸರಪದ ಮತ್ತು ತತ್ವಪದಗಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರು. ಮದುವೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ-ಮಹಿಳೆಮಂಗಳಲ್ಲಿ, ಜಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಕಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸರಕಾರ ನೀಡುವ ಮಾತಾಸನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಘಟಕ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಾರಿಗೆ ಈ ಬಾರಿಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ.

ಮೈಲಾರಷ್ಟ್ರ

ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆ

‘ಕಂಚೀರರು’ ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಅಸ್ತಿತ್ವೋಂದರ ಆಚರಣಾ ರೂಪ. ಇವರು ದ್ರಾವಿಡ ಪರಂಪರೆಯ ಆದಿಮರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕಂಚಿಯ ಮಾಸ್ಟಿಕರ ಕುಲಮೂಲದವರು. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವೀರರು. ಕಾಂಚಿಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಚೀನ ದ್ರಾವಿಡ ರಾಜರುಗಳ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಕರೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಮಹಾರೀಕ್, ಮಾಸ್ಟಿಕರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರದ ಚಪ್ಪೋಣಿನ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗೌರವಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು. ಮಾಸ್ಟಿಕರ ಹನುಮಂತರಾವು ಎನ್ನುವವನು ಏಕಾಬಿಕಿಯಾಗಿ ತೇರೊಂದನ್ನು ಎಳೆಯಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ, ಇವರ ಜಾನಪದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ರೂಪಗಳಾದ ‘ತಂಗಡಿ ಭಾರತ’ ಮುಂತಾದವಗಳೆಂದೂ ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಆರ್ಥರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಆತ್ಮಾಹುತಿಗೊಂಡ ಸಮೂಹವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುಗ್ರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೋಸದುಗ್ರ ತಾಲೂಕಿನ ಶ್ರೀರಾಂಪುರ ಹೋಬಳಿ, ಮೈಲಾರಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಕಂಚೀರರು ಅವರ ಜಾನಪದೀಯ ಆಚರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾರು ಕಡೆ ಮೈಲಾರ ಪರಂಪರೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಮಲ್ಲಾರಿ, ಮಲಹರಿ, ಬಿಂಡೋಬಿ, ಮೈಲಾರಿ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಜಾನಪದ ಏರನು ಕ್ರಮೇಣ ದ್ಯೇವೀಕರಣಗೊಂಡು ಮೈಲಾರಲೀಂಗೇಶ್ವರನೆಂದೂ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಂಡೋಬನೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಂಚೀರರು ಯುದ್ಧ ಸಂಬಂಧಿ ‘ಖಡಗಳನ್ನು’ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿವಾರ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಮರುದಿನ ನಡೆಯುವ ಜಾನಪದೀಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಸಮೂಳಿದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೆದುಂಬಿವ ಕಂಚೀರರು ಮೈಲಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ರೋಷದಿಂದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಯುದ್ಧದ ಆಚರಣೆಯ ನಂತರ ಅವರು ಸೋತು ಶರಣಾದುದನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸಲು ಅವರ ಎರಡು ಕ್ಯಾಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಶಸಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ, ಆ ಶಸಗಳ ತುದಿಗೆ ತುಪ್ಪದ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮೂರು ಸುತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅಂದೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ “ಬಗೆಗೆ ಗೂಟ” ವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಅವರನ್ನು ಬಂದಿಸಿದುದನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ನಂತರ ಸರಪಣಿ ಪವಾಡಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮೂರು ಸರಪಣಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲು ಕಂಬವೊಂದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಇವರಿಂದ ಕೇಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂರೂ ಸರಪಣಿಗಳು ತುಂಡಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರು

ಬಂಧನದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಬಂದುದನ್ನು ಇದು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ನಡೆದಿರಬುದಾದ ಈ ದ್ರಾವಿಡ-ಆರ್ಯ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತಮ್ಮ ಖಡಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೈಲಾರನ ಎದರಿಗೆ ಉರಿ ಉರಿಯತ್ತೆ ನಿಂತು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಇರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಖಡಗವನ್ನೇ ಮರು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತದೆ.

“ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳ ದಾಟಿ

ಬಂದ ಏಳುಕೊಣಿ

ವಿಂಡುಗ ಭಂಡಾರದವನು

ಉದ್ದನ್ನು ಉರಿಮೀಸೆಯವನು

ಏಳು ಕೊಟಿಯ ದಂಡು ಬಂದ ರಭಸಕ್ಕೆ

ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳಕ್ಕಿದವು

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು ಬೆದರಿದವರು

ನಷ್ಟಕ್ಕೆಗಳುದುರಿದವು....

ಹೀಗೆ ಖಡಗನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಸಹಚರ ಕಂಚೀರನು “ಭಲ ಭಲಾರೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಉಗ್ರಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಡೀ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳುವ ಈ ಖಡಗವ್ಯಾದ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಕತ್ತೆ ಜಾಮುಂಡಿ ಕತ್ತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವರ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ. ಧೇಽ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿ ಏರನಂತೆ ಕ್ಯಾರ್ಯಲ್ಲಿ ಶೂಲ ಖಡಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶ್ರವ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ, ತೀರಾ ಅಪರೂಪದ ಈ ಜಾನಪದೀಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸಮೂಹ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂಚೀರರಿಗೆ ಆ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕ್ಯಾಲಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಧಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ದಯನಿಯಿ ಸ್ತ್ರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಅಸ್ವಾಶ ಜನಾಂಗದ ಜಾನಪದೀಯರನ್ನು ಪ್ರಾಗ್ನಾಪವೇಂದುರೆ ಉಳಿಕೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಗೌರವಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಮರಾಠನ ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಯ ಕಲಾವಿದರೇ ಶ್ರೀ ಮೈಲಾರಪ್ಪ. ತಂದೆ ನಿಂಗಪ್ಪ ವಯಸ್ಸು ಟೆ ವರುತಗಳು. ಆದಕನಾಟಕ ಸಮುದ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಇವರು ಹೋಸದುಗ್ರ ತಾಲೂಕಿನ ಶ್ರೀರಾಂಪುರ ಹೋಬಳಿ ಮೈಲಾರಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಖಡಗವ್ಯಾಗಳು ಮೈಲಾರನೊಡನೆ ನಡೆದ ಯುದ್ಧ ವಿವರಣೆಯ ಕಾವ್ಯ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಕಾವ್ಯ ಜಾಮುಂಡಿ ಕಾವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಂತಹ ಅಪರೂಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಗ್ನಾಪದ ಆಚರಣೆಯೊಂದನ್ನು ಮುಂದುವರಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಮೈಲಾರಪ್ಪನವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಿತ್ರ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ

ಹಂತಿಸ್ತಾತ್ ದಂಡಕಥಂ
ಹಂತ್ರಾ ಸ ಚಂಡಯರಣಿಸ
ರ್ವಿತಾಃ ಶಿವಾರ್ಥಿಗಿಂಧಾರ್ತಾ
ರೋ ಹರಿಷ್ಯಾ ನಿಖಾರ್ತಾ
ಉತ್ತಾಪಣ್ಯಾ ಯಾರ್ಥಾ ಕಂಧಾ
ಸಿಂಹಾಂತಾ ರಾಯಾ
ಸಿಂಹಾಂತಾ ರಾಯಾ
ಯಾರ್ಥಾಂತಾ ಗಂತಾ
ಉತ್ತಾಪಣ್ಯಾ ನಿಖಾರ್ತಾ
ಉತ್ತಾಪಣ್ಯಾ ನಿಖಾರ್ತಾ
ಯಾರ್ಥಾ ರಾಯಾ ರಾಯಾ
ಅರ್ವಾಂತಾ ಗಂತಾ

ಇಂದು ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತ್ರೇಗಳು ನಾಯಿಕೆಗಳಂತೆ ಎಲ್ಲಿಡೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ವಿವಿಧ ವೀಕ್ಷಣೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ತ್ರೇಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸದಂತೆ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಸಮುದಾಯಗಳು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದು ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಲಾಭದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುವಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಲಾಭದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಿಂದ ಜನರು ದುಡಿಮೆಯ ಹಣವನ್ನು ಕರಿಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಷ್ಟದ ಸನ್ನಿಹಿತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ.

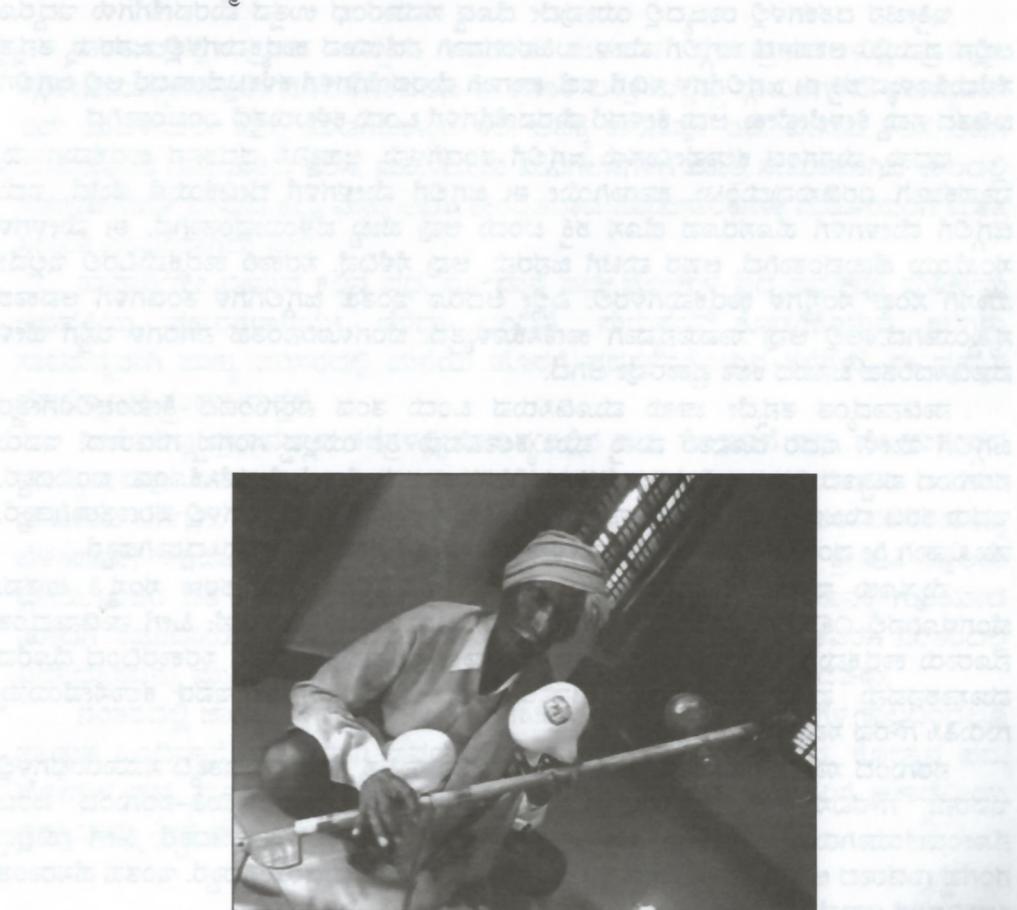
ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವೂ ಇಲ್ಲದ ಜನರ ನಿಜವಾದ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಅದೇಷ್ಟ್ವೇ 'ದನ್ಯಂತರಿಗಳು' ಇಂದಿಗೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂತಹವರ ಸೇವೆ ಇಂದಿಗೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. 'ಆಪತ್ತಾಲದ ದೃವಂಗಳಾಗಿ' ಇವರು ಬದಗಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜೋಯಿಡಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಾಹೋಲೀ ಕಾಳಸಾಯಿ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪವಿರುವ ಕೊಂಡೇಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಮಹಿಳೆ ಸುಮಿತ್ರಾ ಬುದ್ದೊ ವೇಳೆ. ಇವರು ಕುಣಬಿ ಜನಾಂಗದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆ. ಇವರು ೨೫.೧೯.೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು.

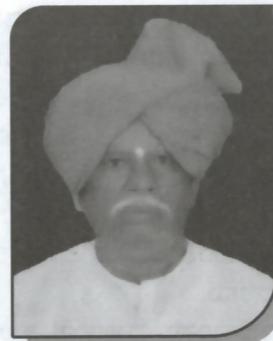
ಇವರು ಸಾವಿರಾರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸಿ ಮಹಾತಾಯಾಗಿ ಜನರ ನಡುವೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಉಣಳು ತಿನ್ನಲು ಬಡತನ ಇದ್ದರೂ ಜನರಿಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಡತನವೂ ಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಅಧ್ಯನಿಕ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಮತ್ತೊಂದು ಗಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ತ್ರೇಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸಿ ಜನರ ಆತಂಕವನ್ನು ಲಾಭವಾಗಿ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಶ್ವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸುಮಿತ್ರಾ ಬುದ್ದೊ ತರಹದ ಮಹಿಳೆಯರು ಎಂದಿಗೂ ಅಂತಹದನ್ನು ಯೋಚಿಸಲಾರರು.

ಈ ಸುಮಿತ್ರಾ ಬುದ್ದೊ ಅವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ, ಜ್ಯಾನಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡನಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಅದೇಷ್ಟ್ವೇ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸುಮಿತ್ರಾ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಿರಲಿ ಬಿಸಿಲಿರಲಿ; ದಾರಿಯಿರಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾಡಿನ ಮೊದೆಗಳ ದಾರಿಯಾಗಲಿ ನಡೆದೇ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯನಿಕ ವೈದ್ಯಪದ್ಧತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ವಿಧಿಯ ಪದ್ಧತಿ.

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಉತ್ತರ ಮಹಾರಾಜ್ಯಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸಾವಿರವಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸಿರಬಹುದು. ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವಿಯೂ ಇಲ್ಲ; ಅಕ್ಷರಪೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಒಂದು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸೇವೆಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಒಂದೊ ಮನು ಸಾವನ್ಯಪಡಿರುವುದು ಇವರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ಜೀವಧಿಯನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಬಾಣಂತಿಯ ನಾಡಿಮಿಡಿತ ಮತ್ತು ದೇಹಪರಿಶೀಲನೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಡಿಸುವ ಇವರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಅಜ್ಞರಿಯದು.

ಇಂತಹವರ ಜ್ಯಾನವನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಗೌರವಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಿತ್ರಾ ಬುದ್ದೊ ಅವರನ್ನು ಹಲವು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗುರುತಿಸಿ ಗೌರವಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಸಮಾಜ ಸೇವಕಯಾದ ಸುಮಿತ್ರಾ ಬುದ್ದೊ ಅವರಿಗೆ ಈ ಬಾರಿಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚೆಯ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ.

**ಯಲ್ಲಷ್ಟ ಗಂಗಪ್ತ ಗುಡಾರದ
ಜಗ್ಗಿಗೆ**

ಇತ್ತೇಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾರಂಭ ಉತ್ಸವ ಮೇರವಣಿಗೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಕಫಣೆ ಜಗ್ಗಿಗೆ ಮೇಳ. ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ತನ್ನತ್ವ ಸೇಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಈ ಜಗ್ಗಿಗೆ ಸದ್ಗುರು ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೇರವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಕಳೆಕಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಜಗ್ಗಿಗೆ ಬಡಿತದ ಸದ್ಯ ಕೇಳಲೇಬೇಕು. ಅದು ಕೇಳಿದರೆ ಮೇರವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕಳೆಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.

ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಕಲಾಪ್ರೇಮಿಗಳು ಜಗ್ಗಿಗೆ ತಂಡಗಳನ್ನು ಆಪ್ಪಾನಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದುಂಟು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಈ ಜಗ್ಗಿಗೆ ಮೇಳಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇದು ಜಗ್ಗಿಗೆ ಮೇಳಗಳಿಗೆ ಹೋಸರೂಪ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿ ಒಂದು ಅವು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯುವಂತಾಗಿವೆ. ಈ ಮೇಳಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚುವಂತಾಗಿದೆ. ಅಪ್ಪರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನರನ್ನು ಅವು ಸೇಳಿದವೆ. ಸರಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿರಲೆ ಇಲ್ಲವೇ ಖಾಸಿಗಿ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿರಲಿ. ಎಲ್ಲೇ ಆದರೂ ಇಂತಹ ಜಗ್ಗಿಗೆಗಳ ತಂಡಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ನಗರಗಳ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತಹ ಜನಪದ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರವೂ ಆಗಿದೆ.

ನಾಡಿನಾಡ್ಯಂತ ತನ್ನದೇ ಬಾಪು ಮೂಡಿಸಿರುವ ಒಂದು ತಂಡ ನರಗುಂದದ ಶ್ರೀಪಂಚಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಜಗ್ಗಿಗೆ ಮೇಳ. ಇದರ ರೂಪಾರಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಕಲಾವಿದರು ಶ್ರೀ ಯಲ್ಲಷ್ಟ ಗಂಗಪ್ತ ಗುಡಾರದ. ಇವರು ನರಗುಂದ ಪಟ್ಟಣದ ನಿವಾಸಿ. ಸುಮಾರು ಲುಖಿ ವರುಶಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಲಾಸೇವೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನ್ನು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕರಡಿ ಮುಜಲು, ಜಗ್ಗಿಗೆ, ಹೋಲಾಟ, ಭಜನೆ, ಹೆಚ್ಚೆಮೇಳ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪಂಚಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಜಗ್ಗಿಗೆ ಮೇಳ ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೃಷ್ಣರು ದಸರಾ, ಚಿತ್ರದುಗ್ರ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ. ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉತ್ಸವ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ನಡೆದ ಉನ್ನತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟದ ಉದಾಹರಣೆ; ಹಿಂಗೆ ನಾಡಿನಾಡ್ಯಂತ ನೂರಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಕಲಾಸೇವೆಗೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ದೊರೆವ ಮಾಸಾಶ್ವತವನ್ನು ಪಡೆವ ಕಲಾವಿದರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವರ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಗೌರವ ಸಮರ್ಪಣೆ ಸಲ್ಲಿಸಿವೆ.

ನರಗುಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸನ್ಧಾನ, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಪಂಚಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಜನಪದ ಕಲಾವಿದರ ಸಮುತ್ತಾನ್ಯಾಸಿನರಗುಂದ ಎಂಬ ನೋಂದಣಿಯಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂಗೆ ಯಲ್ಲಷ್ಟ ಗಂಗಪ್ತ ಗುಡಾರದ ಅವರು ನಾಡಿನ ಜನಪದ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರತವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ವಾಷಿಫ್ ಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಶಿಂಫಿಯನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ದೋಲತ್ತ ಬಾಂತು ಬನಣ್ಣ ಮಾಶಾಳಕರ್
ಬೀಸು ಕಲ್ಲಿನ ಪದ

ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಪದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನಪದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನಿಗೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಾಖಿಲೆಗಳಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಮಹಿಳೆಯರೇ ಹೆಚ್ಚು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಇದೆ. ಬೀಸುವ ಕೆಲಸ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸ. ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಗೆಲಸಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಅದರ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ ಎಂಬಂತಾಗಿದ್ದು ನಿಜ.

ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಪದ, ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಜೋಗುಳ ಪದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಿಳೆಯ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಮರುಪರು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುವ ಕಲೆಗಳು. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮೇಲ್ಮೈಟಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಹಿಂಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಪದ, ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಜೋಗುಳ ಪದ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮನೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಅಭಿವೃತ್ತಿಯಾಗುವ ಜನಪದ ಹಾಡಿಕೆಯ ಬಗೆಗಳು. ಇಂತಹ ಹಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಕಲಾಪಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವರೇ ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಪಜಲಪೂರ ತಾಲೂಕಿನ ಚಿಂಚೋಳಿಯ ಶ್ರೀಮತಿ ದೋಲತಾ ಬಾಯಿ. ಇವರ ಪತಿ ಬಸಣ್ಣ ಮಾಶಾಳಕರ್. ಅಸ್ತ್ರಾರೆಂದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯವರು. ಇನ್ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೂ ಅಕ್ಷರ ಕಲೆತವರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸದೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಸಮಾಜದ ಅವಗಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾದವರು.

ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡ ಇವರು ಹಲವು ದಶಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಾಡುತ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವರು ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಬೀಸುಕಲ್ಲಿನ ಪದ, ಜೋಗುಳ ಪದ, ಸೋಬಾನೆ ಪದ, ಸುರಿಗಿ ಪದ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಸಂತಸವನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ತಾಯಮ್ಮಿ
ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪದ

ಸೋಬಾನೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳ ಹಾಡಿಕೆಯ ಕಲಾವಿದೆಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ತಾಯಮ್ಮಿ ಮುಖ್ಯರು. ಇವರು ಚಾಮರಾಜ ನಗರದ ಗಾಳಿಮರ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿ ಕನಾಟಕ ಸಮುದ್ರಾಯದ ದಿವಂಗತ ನಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ದೇವಮ್ಮಿ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗಳು. ಈ ವಸಂತಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿರುವ ಹಿರಿಯ ದೇಸಿ ಪ್ರತಿಭೆ.

ತಮ್ಮ ಇಲಿನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಜ್ಞಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಾಡಮ್ಮಿ ಅವರಿಂದ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತರು. ಜನಪದ ಹಾಡು, ಸೋಬಾನೆ ಪದ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಸಿ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲಾಖೆಯ 'ಜಾನಪದ ಜಾತ್ರೆ' ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ನಿಂಬಿರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೊಡ ಇವರಿಗೆ ಗೌರವ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಈಗ ಇವರಿಗೆ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ಮೌಲ್ಯಾಂಶಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಹೊಸೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಾಮಾವಾಚರಿಣಿ
ಜೋಗತಿ ಸ್ವತ್ವ

ಇಲ್ಲಮ್ಮನ ಆಚರಣೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಜೋಗತಿ ಸ್ವತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಜೋಗತಿಯರು ಯೋಗಿನಿಯರು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಜೋಗತಿಯರು ಯಲ್ಲಿಮ್ಮನ ಆರಾಧಕರು ಗುಡ್ಡರು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯೇ.

ಈ ಆರಾಧನೆಯೇ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯಸಂಗತಿ. ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಲೋಕದ ವಿಶಿಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಕೂಡ ಒಂದು. ಯಲ್ಲಿಮ್ಮನ ಆರಾಧಕರು ಈ ಜೋಗತಿ ಸ್ವತ್ವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಜೋಗತಿಯರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಪಡೆದು ಈ ಪಂಥದ ಗುಡ್ಡರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ವತ್ವ ಮಾಡುವಾಗ ಜೋಗತಿಯರು ಜಗ ಹೊತ್ತು ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಜಗ' ಎಂದರೆ ಬುಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕೊಡ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತು ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಜೋಗಪ್ಪಳು ಜಮದಗ್ಗಿಯಿಂದ ಶರಿತರಾದ ಮಕ್ಕಳು. ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಪರಶುರಾಮನಂತೆ ಕಡಿಯಲು ಇಚ್ಛಿಸದೆ ತಂದೆಯಿಂದ ಶರಿತರಾಗಿ ನಮುಂಸಕರಾದವರು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅದು ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ದೀಕ್ಷೆಪಡೆದ ಭಕ್ತರು ಇಂದು ಜೋಗಪ್ಪಳು, ಜೋಗತಿಯರಾಗಿ ಯಲ್ಲಿಮ್ಮನಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪಂಥದ ವಿಷಾರವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಈ ಜೋಗಪ್ಪಳ ಜೋಗತಿಯರ ಕೆಲಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಹಿರಿಯ ಜೋಗತಿಯರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಪಡೆದು ಜೋಗತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವವರು ರಾಮಾವಾಚರಿಣಿ. ಇವರು ಗಂಡು ಜೋಗತಿ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಾಲ ಜೀವನ ನಡೆಸಿ ನಂತರ ಇದರಕ್ತ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ದೀಕ್ಷೆಪಡೆದು ಜೋಗತಿಯಾದವರಿವರು. ಮರಿಸೋಮಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹನುಮವ್ವ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗನಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿದವರು. ಇವರು ಬಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಉರು ಹೆಸರೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮರಿಯಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿ ಗಾಮದವರು. ಉಳಿವರುಗಳು. ಬೇಡ ಸಮುದ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಎಸ್ ಎಸ್ ಎಲ್ ಸಿ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿರುವವರು. ನಿಂಬಿರಲ್ಲಿ ಜೋಗತಿ ದೀಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಗುಡ್ಡರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಜೋಗತಿಯಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಪಡೆದ ನಂತರ ಜೋಗತಿ ಸ್ವತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ರಾಮಾವಾಚರಿಣಿ ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೋಗತಿ ಸ್ವತ್ವಗಾತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಂಪಿ ಉತ್ಸವ, ಜಾನಪದ ರಂಗಸೋತ್ಸವ, ಆಕಾಶವಾಸಿ ಹೊಸರೇಟೆ, ಸಂಡೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೈಳನ, ರಂಗಾಯಣ ಮೈಸೂರು, ಆಳ್ವಿಕೆ ನುಡಿಸಿರಿ, ಸುವರ್ಣ ಕನಾಟಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉತ್ಸವ, ಮಂಡ್ಯ ಜಾನಪದ ಜಾತ್ರೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವತ್ವದ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆ ಮೂಲಕ ಜೋಗತಿ ಸ್ವತ್ವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿದೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಜನಪದ ಕಲೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ದಾದು ಕೋರಗ
ಕೋರಗರ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ

ಚಮುಚವಾದ್ಯಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕೋರಗ ಸಮುದಾಯಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಕೌಶಲ್ಯದೋಂದಿಗೆ ಜೇನು ಸಂಗ್ರಹ, ಸಣ್ಣಪ್ರಮಾನದ ಶಿಕಾರಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ರವಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಚಹರೆಯಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಈ ಅಸ್ತ್ರ ಸಮುದಾಯದ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ಗುಳಿಸಾವಿರದಷ್ಟಿದೆ. ಅದೂ ಇಂಧಮಂಬಿ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಇಂತಹ ಸಘಾಲು, ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಮುದ್ರವಾದ ಸಂಗೀತಸಮುದಾಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಗೀತಾವರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಈ ಸಮುದಾಯದ ಹೊಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜೋತಿಗೆ ಕಂಬಳಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಹನಿಕಾರುವ, ಹಣಬಿನ ಹೊಂಡ ಕಾರೂವ ಹೊಂಡ ಹೊಂಡಿಗೆ. ಅಪಾರ್ಚಾರಿ ಕದಿ(ಸಿದಿಮುದ್ರು)ಹೊಡೆಯುವ, ಕಾಯಿಲೆಯ ವಾಸಿಗಾಗಿ ರೋಗಿ ಎಂಜಲನ್ನುಕ್ಕೆ ಆತನ ಉಗುರು ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಬೆರಸಿ ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಬ್ಲಾಕ್‌ಮ್ಯಾಚೆಕ್ ಚಟುವಟಿಕೆಗೂ ಗುರಿಯಾದ ಸಮುದಾಯವಿದು.

ಹೀಗೆ 'ಅಜಲುಪದ್ಧತಿ'ಯ ಮೂಲಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಗೀತಾವರಣದ ಜೋತಿಗೆ ಅನೇಕ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಲಾತ್ಮಾರಕ್ಕೂ ಬಳಗಾದ ಅಮಾಯಕ ಸಮುದಾಯವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅಜಲುನಿಂಧ ಶಾಸನದ ನಂತರ ಸಮುದಾಯವು ಈ ಅಮಾನವೀಯ ಹಿಂಸೆಯ ಬಲಾತ್ಮಾರದಿಂದ ಪಾರಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಅನ್ಯಾಯ, ಅಲ್ಕೂ, ಅಮಾನವೀಯತೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿಯೂ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನೇಂಳಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂಗೀತ ಸಂಪತ್ತು ಅನನ್ತವಾದುದು. ಆದರೆ ಈ ಅಮಾನವೀಯತೆಯ ನದುವೆಯೂ ಕರಾವಳಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಮೂರಾಣದ ಕಥನವು ತನ್ನ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಕರವನ್ನು ಹೊರಗ ಸಮುದಾಯವು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಅವಕ್ಕೆ, ಅನಾದರವನ್ನು ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಮೂರಾಣದಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ತಾಯ್ಯನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಅದು ಕ್ಷಮೆಸಿದೆ. ಲೋಕದ ಅವಕ್ಕೆಯೆನ್ನು ನಿರ್ಜಾಸೀದೆಯಲ್ಲಿದೆ ಸಂಗೀತ ಜಗತ್ತಿನ ತನ್ನ 'ತಕ್ಕು'(ಕೋರಗರ ಸಂಗೀತದ ನಡೆಗಳನ್ನು 'ತಕ್ಕು'ಗಳಿಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ)ಗಳನ್ನು ಅದೆಂದೂ ಕಡೆಗಳಿಸಿಲ್ಲ.

ಕೋರಗ ಸಮುದಾಯವೊಂದು ಸಮುದ್ರ ಸಂಗೀತ ಸಮುದಾಯ. ಕಡ್ಡೆ-ಚಂಡೆ-ಕೊಳಳಲು-ತಾಳಗಳೆಂಬ ಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿ ಆಹತ-ಆನಂದ-ಸುತ್ತಿರವೆಂಬ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಸಂಗೀತ ಮಾದರಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗೀತ ಸಮುದಾಯ. ಕೋರಗರು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ದೋಲು/ಕಡ್ಡೆ/ಬೇರಿ, ಚಂಡೆ(ಕರಂಡೆ), ಕೊಳಳಲು ಹಾಗೂ ತಾಳಗಳು ಸಂಗೀತದ ಆದಿಮ ಪರಿಕರಗಳು. ಕಡ್ಡೆ/ದೋಲು ಹಾಗೂ ಚಂಡೆಗಳಂತೂ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಚಮುಚವಾದ್ಯಗಳು. ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ನುಡಿಸುವ ಕೌಶಲ್ಯವ್ಯೇ ಇರುವುದಲ್ಲ. ತಯಾರಿಯ ರಚನಾಕೌಶಲ್ಯವೂ ಇದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಸಾಧನವು ಸಮುದಾಯದ

ಆಹಾರಪದ್ಧತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಸ್ವತ್ಯಾಯ ಕೊಪಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಲ್ಲಿ, ಅಜಲಿನಂತಹ ಅನಾಗರಿಕ ಅಮಾನವೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಿಕ್ಕಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ನೋವೂ ಆ ಸಂಗೀತದ ಹಿಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ನೋವು ಮತ್ತು ನಾದವರದನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಸಮುದಾಯದ ಯಾವೋಬ್ಜನನ್ನಾದರೂ ಈವರೆಗೂ ಕರ್ತಾಂಟಿಕದ ಮಹತ್ವದ ಕಲಾಪಿದನಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಕೆಲಸವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಕೋರತೆ ಮತ್ತು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ.

ಇಂತಹದೊಂದು ಮೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ ದಾದು ಕೋರಗನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲಿ. ಅಜಲಿನ ಅವರಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ದಾದು ಕೋರಗನ ಪರಿಚಯವು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅನಾಮಿಕನಾದವನ ಅನಾಮಿಕ ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಚಯದ ಮೂಲಕವೇ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ, ದಾದು ಕೋರಗನಂಥವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದುಂಟೆ?

ದಾದು ಕೋರಗ ಬದುಕುತ್ತಿರುವುದು ಬಾಕ್ರಾರಿನ ರಂಗನಕೆರೆ ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ. ದಾದುವಿನ ಒಡಹಬ್ಬಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿಯಂತೆ. ಈತ ನಾಲ್ಕನೆಯಾತ.(ಈ ಹೆಸರೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ದಾದ=ಎನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕೋರಗರ ಬದುಕೇ ಅವರಿಗೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ). ಈತನೂ ಒಂದು ಸಂಸಾರ ಕಟ್ಟಕೊಂಡ ಅಜಲಿನ ಆವರಣಕ್ಕೊಳ್ಳಪಟ್ಟೇ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸಿದವನು. ಆತನಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಣಕ್ಕೊಳ್ಳಪಟ್ಟೇ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸಿದವನು. ಆಗ ಕೊಲೆಯಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬಳೇ ಮುಗಳು. ಈಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಪಂಚಗಳಿಂದ ಅಜಲಿನಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಮುಕ್ಕಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಮುಕ್ಕವರಂತೆಯೇ ಬೀಳುಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೆಯ್ಯು ಜೀವನೋಪಾಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ದಾದು ಶಾಲೆ ಕಲಿತವನ್ನಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಕೋರಗರ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯೆಯ ಎಲ್ಲ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೈಮಣ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಕಸುಬುದಾರಿಕೆ ಅತನದು. ದೋಲಿನ ಬಗೆಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದವರಷ್ಟೇ ಬಾರಿಸು, ಗುದ್ದು ಎನ್ನುವ ಅನಾದರದ ಪದ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೋಲನ್ನು ಬಿಲ್ಲವರೆಂದೂ ಆದನ್ನು ಗುದ್ದುವುದಿಲ್ಲ, ಬಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ದೋಲ ಕರಂಡೆಗಳರದನ್ನೂ ನುಡಿಸುವಲ್ಲಿ ದಾದುವಿನದು ಪರಿಣತ ಕ್ಷೇ. ಆದರೆ ದಾದು ಕೋರಗನ ಬಗ್ಗೆ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಭಾಪಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಸಾಧನಯ ಹೆಗ್ಗುರತುಗಳು ಖಂಡಿತಾ ಸಿಗಲಾರವು. ಕಂಬಳದ ಕೋಣದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಆತ ನುಡಿಸಿದ ಹೊಳಳಿ ಹೋಣದ ನಡಿಗೆ ಸಂಭೂಮ ತುಂಬಿರಬಹುದು. ಆತ ನುಡಿಸಿದ ದೋಲು/ಕಡ್ಡೆ ಕಂಬಳದ ಕೋಣಕ್ಕೆ ಮರುಮ ತುಂಬಿರಬಹುದು. ನಾಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ನಲಿದ ನಾಗಪಾತ್ರಿ, ಕಿಂಡಸೇವೆ, ಕೋಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಬ್ಜರಿಸಿದ ದ್ಯುವರ್ಮಾಧ್ಯಮರಾದ ದರ್ಶನಪಾತ್ರಿಗಳ ಉರುಬು, ಕೋಲನತ್ತನದ ಪಾಣನ ಆವೇಶಗಳ ಹಿಂಡೆ ದಾದು ಕೋರಗನ ವಾದ್ಯಕೌಶಲ್ಯವು ಮೇಲ್ಮೈಸಿ ಮೆರೆದಿರಬಹುದು. ಅಪುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದವರಾರು?

ಜಾನಪದವೆಂದರೆ ಅದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರದ್ದು ಅನ್ನುವುದು ದಿಟವಾದರೆ ದಾದು ಕೋರಗನಂಥವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕರಾವಳಿಯ ಆದಿಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದಾದು ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡರ ಈ ಇಳಿವಯಸ್ಯಲ್ಲಿ ಕೋರಗರ ವಾದ್ಯಜಗತ್ತಿನ ದೋಲು, ಚಂಡೆ ಹಾಗೂ ಕೊಳಳಲುಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಕ್ತವಾಗಿ ನುಡಿಸಬಲ್ಲ ಅಪರೂಪದ ಕಲಾವಿದ. ಆತ ಅಸ್ವತ್ಯಾಯದಾದು ಆತನ ಆಯ್ದುಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆತ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಆ ಕಲೆ ಹಾಗೂ ಈ ಇಳಿವಯಸ್ಯಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ದ್ಯುಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯವು ಯಾವುದೇ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರದ ಕಲಾವಿದನ ಬಗೆಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಲು ಬೇಕಾಗುವವನ್ನು ಖಂಡಿತಾ ಒದಗಿಸುತ್ತೇವೆ.

ದಾದು ಕೋರಗನ ಸಂಗೀತ ಇಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಸೇವಯಾಗಿ ಸಮೂಹದ ಕೀವಿ ತುಂಬಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದಾದುವಿಗಾಗಲೀ, ಬೇರೆ ಕೋರಗರಿಗಾಗಲೀ ಉಡಿತುಂಬುವ ಕೆಲಸ ಈ ತನಕ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಪಾರ ಸಂಗೀತ ಸಾಮಧ್ಯವಿದ್ದು ಬೆರಳಿಕೆಯ ಪದವೀಧರರೂ, ಬಿಬಿಬು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವರ್ಕೆಲರನ್ನಷ್ಟೇ ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಜಾಸೀದೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕ್ತಿ ಸಕಾರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬಹಿರಂಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಈವರೆಗೆ ದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋರಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿವ ಗೌರವದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಾರಿಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಮುತ್ಯಾಲಮ್ಮೆ

ಸೋಬಾನೆ ಪದ

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಸೋಬಾನೆ ಪದ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದಗಳ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಹಲುಸಾದ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಮುತ್ಯಾಲಮ್ಮೆ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ದೊಡ್ಡ ತುಮಕೂರು ಗ್ರಾಮದವರು. ಮಾಡಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮೂಜಮ್ಮೆ ದಂಪತೀಗಳ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಇವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರು.

ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳೆಂದ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ತಾವು ಮಾತ್ರ ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸುವುದಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಹಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ದಾಟಿಸಲು ಕಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದು ಮಹತ್ವದ್ದು. ಮುತ್ಯಾಲಮ್ಮೆ ಅವರು ಇದುವರೆಗೂ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ಜನಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಜನಪದರ ವಿವೇಕ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ದಾಟುವ ಬಗೆ. ತಾವು ಹಾಡುತ್ತ ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತ ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಹಾಡಿನ ಪರಂಪರೆಯ ತೇರನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಳೆಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಅಪರೂಪದ ಕಲಾವಿದೆಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಮುತ್ಯಾಲಮ್ಮೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಬಾರಿಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾಷಿಂಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಯಮ್ಮೆ

ಸೋಬಾನೆ ಪದ

ಕನ್ನಡದ ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗಾಯಕಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಯಮ್ಮೆ ಅನಷ್ಟರಸ್ಥಯಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಜನಪದರ ಅರಿವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಯಮ್ಮೆ ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಿಮ್ಮಂಗಾಡನ ದೊಡ್ಡಿಯ ನಿವಾಸಿ. ತಮ್ಮ ಉನೆಯ ಈ ಇಂವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಹಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸದ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಾತಿ. ಕೇಳಲು ಇಂಪೆನಿಸುವ ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಲಯಗಳನ್ನು ಬಾಗಿ ಬಳುಕಿಸಿ ಹಾಡುವ ಶೈಲಿಗೆ ಹೆಸರಾದವರು. ಮತ್ತು ಇವರು ಹಾಡುವ ಪದಗಳ ವ್ಯೇವಿಧ್ಯತೆಯೇ ಇವರ ಬಹುಮುಖಿ ಹಾಡಿಕೆಯ ಬಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳು, ಮಾದೇಶ್ವರನ ಪದಗಳು, ಹನುಮಂತರಾಯನ ಪದಗಳು, ಗಂಗೇಗಾರಿ, ಉತ್ತರ ದೇವಿ, ದ್ಯಾವಪ್ಪನ ಪದ, ಮದಗದಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾದ ಪದ, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಪದಗಳು, ಬೈರವೇಶ್ವರನ ಪದಗಳು, ರಾಮರ ಪದ, ಅಣ್ಣತಂಗಿ ಪದ, ಲಾಲಿ-ದೂರಿ-ಜೋಗುಳ ಪದ, ರಂಗಿಗೆತಗಳು, ಗಾದೆ-ಬಗಟುಗಳು; ಕಥನಗಿತಗಳು. ಹಿಂಗೆ ಜನಪದ ಜಗತ್ತಿನ ಹಾಡಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಂತಹ ಸಮರ್ಪಣ ಗಾಯಕಿ.

ತಮ್ಮ ನೈಜ ಸಾಮಧ್ಯದಿಂದ ಹಲವು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳ ಸ್ವರ್ಚಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹಾಡಿನ ಸಿರಿಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಹಲವು ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ 'ಸೋಬಾನೆ ಸಿರಿ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಸದ್ಯ ಈಗ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾಷಿಂಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುವುದು ಸಂತಸದ ವಿಚಾರ.

**ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ತತ್ವಪದ**

ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಂಪರ್ದಾಯದ ಹಾಡುಗಳಂತೆ ತತ್ವಪದಗಳು ಕೂಡ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ನಿರಜವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಶೋತ್ಸರ್ವಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಧರ್ಮದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಇಂತಹ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದೆ. ಈ ತತ್ವಪದಗಳು ಕೇವಲ ಹಾಡುಗಳು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಅವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಸ್ನೇಜ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಮಂಡಿಸುವ ರಚನೆಗಳು. ಇಂತಹ ರಚನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಕಾಟಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಜನಮಾನಸಕ್ಕೆ ಹರಿಸುವ ಸಾವಿರಾರು ಗಾಯಕರು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದಾರೆ.

ಅಂತಹ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕಬಿಳ್ಳಿಮರ ಜಿಲ್ಲೆ ಶಿಳ್ಳಫಟ್ಟ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಿಂಡಪಾವನ ಹಳ್ಳಿಯ ನಿವಾಸಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಅವರಿಗೆ ಈಗ ೪೦ ವರುತಗಳು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಕೂಲಿಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಂದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಗಂಡ ಓಬಪ್ಪ ತಮಣಿ ಕಲಾವಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಹಾಡುವ ವಾತಾವರಣ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು.

ಅಂತಹ ಪರಿಸರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರು ಕ್ಷೇವರ ತಾತಯ್ಯನವರ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಹಬ್ಬ ಮುಣ್ಣಿಮೆ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದವರು. ಇದನ್ನು ಬಹಳ ನಿಷ್ಪೇಹಿಂದ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೆಲಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವುದು ಸಂತಸ ನೀಡುವ ಸಂಗತಿ.

ಗುಲ್ಬಾರ್ ಅಹಮದ್ ಖಾ ಮಂಬಂದರ್
ಸೂಫಿ ತತ್ವ ಪದ

ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದ ಉಪಜಾತಿಯಾದ ದರ್ವೇಶ, ಘಕೀರ, ಮಾನದಾರರಲ್ಲಿ ಜೋಗಿ ಜಂಗಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದೇ, ಸಿಲೋಸಿಲಾ ಆಗಿ ಬಂದ ಆಯಾ ಉರುಗಳ ದರ್ಗಾದಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನ ನಿರಜವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಶೋತ್ಸರ್ವಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಧರ್ಮದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಇಂತಹ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದೆ. ಈ ತತ್ವಪದಗಳು ಕೇವಲ ಹಾಡುಗಳು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಅವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಸ್ನೇಜ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಮಂಡಿಸುವ ರಚನೆಗಳು. ಇಂತಹ ರಚನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಕಾಟಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಜನಮಾನಸಕ್ಕೆ ಹರಿಸುವ ಸಾವಿರಾರು ಗಾಯಕರು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದಾರೆ.

ಅಂತಹ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕಬಿಳ್ಳಿಮರ ಜಿಲ್ಲೆ ಶಿಳ್ಳಫಟ್ಟ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಿಂಡಪಾವನ ಹಳ್ಳಿಯ ನಿವಾಸಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಅವರಿಗೆ ಈಗ ೪೦ ವರುತಗಳು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಕೂಲಿಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಂದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಾಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಗಂಡ ಓಬಪ್ಪ ತಮಣಿ ಕಲಾವಿದ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಹಾಡುವ ವಾತಾವರಣ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು.

ಅಂತಹ ಪರಿಸರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರು ಕ್ಷೇವರ ತಾತಯ್ಯನವರ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಹಬ್ಬ ಮುಣ್ಣಿಮೆ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದವರು. ಇದನ್ನು ಬಹಳ ನಿಷ್ಪೇಹಿಂದ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೆಲಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವುದು ಸಂತಸ ನೀಡುವ ಸಂಗತಿ.

ಕೆಳ ಸಮುದಾಯದ ವಿಳಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ದರ್ವೇಶ ಘಕೀರ ಪಂಥದ ಮುಖಿಂಡರಾದ ಗುಲ್ಬಾರ್ ಅಹ್ಮದ್ ಮುಸೇನಸಾಬ ಮಾನದಾರ್ ಅವರು ಹುಬ್ಬಿಯ ಹಜರತ್ ಇಷ್ಠಾದ ಅಲಿಶಾ ರಪಾಯಿ ಮಂಡಳದ ರೂಪ ಹಿಂಡಿನ ಅವರಿಂದ ಗುರುದೀಕ್ಕೆ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉರೂರು ಅಲೆಯುತ್ತೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಸೂಫಿ ವಿವಾಲಿ ಹಾಡುತ್ತೆ ಜಾತ್ರೆ, ಉರುಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಯೂಂದು ದರ್ವೇಶ್ ಘಕೀರ ಪಂಗಡದ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿದಿರುವ ಈ ಜನಾಂಗದ ಹಾಡುಗಾರ, ಘಕೀರ ಸಂತ ಗುಲ್ಬಾರ್ ಅವರಿಗೆ ಈ ಬಾರಿಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷವೇ ಸರಿ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಮೂಲಕವಾದರೂ ಬೇರೆ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುಲ್ಬಾರ್ ಅಹ್ಮದ್ ಮುಸೇನಸಾಬ್ ಮಾನದಾರ್ ಅವರು ಪಡೆದಿರುವ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಆ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹೆಚ್ಚು ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ.

ಜ್ಯೋತಿಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅನುಭಾವ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿ
ಉದ್ಘಾಟನೆ

೨೦೧೪ ನೇ ನಾಲನ ಜನಪದ ತಜ್ಞ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕರ್ತರು

ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಜನಪದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಇವರು ಕನಾರಟಕ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಏಂ. ಎ. ಹಿಂದ್ರೆ.ಡಿ.ಪದವಿ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಿ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರು. ದ್ವಿನಿಶಾಸ್ತ್ರ ತಜ್ಞರು.

ಫೋಡ್‌ ಫೌಂಡೇಶನ್, ಎಂ. ಎಂ. ಆರ್. ಡಿ. ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಹಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಗೀರ್ಣಿನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಿಂದ್ರೆ.ಡಿ.ಪದವಿ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಗೀರ್ಣಿನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸದಾ ಕ್ರಿಯಾಶಾಲೆಯಾಗಿರುವ ಇವರು ಜರ್ಮನಿ, ಅಮೆರಿಕ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಒಳಗೂ ಹಲವು ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರಾಗಿಯೂ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಜಾನಪದ ಸೌಸ್ಯತ್ವದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ತಿರುವನಂತಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ನ ನಿದೇಶಕರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದ್ರೆ.ಡಿ.ಪದವಿ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿರುವ ದಾ. ಎಂ. ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಾಲಿನ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಒಲಿದಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ.

ಡಾ. ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ ಅಜ್.ಎಂ.

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಿಯ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ದಾ. ಎಚ್. ಎಂ. ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ. ಇವರು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನಾರಟಕ ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿಯದ ಉಪಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಇವರು ಕನಾರಟಕ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿಯದಿಂದ ಎಂ. ಎ. ಹಿಂದ್ರೆ.ಡಿ.ಪದವಿ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಿ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರು. ದ್ವಿನಿಶಾಸ್ತ್ರ ತಜ್ಞರು.

ಫೋಡ್ ಫೌಂಡೇಶನ್, ಎಂ. ಎಂ. ಆರ್. ಡಿ. ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಹಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಗೀರ್ಣಿನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಿಂದ್ರೆ.ಡಿ.ಪದವಿ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಗೀರ್ಣಿನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸದಾ ಕ್ರಿಯಾಶಾಲೆಯಾಗಿರುವ ಇವರು ಜರ್ಮನಿ, ಅಮೆರಿಕ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಒಳಗೂ ಹಲವು ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರಾಗಿಯೂ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಜಾನಪದ ಸೌಸ್ಯತ್ವದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ತಿರುವನಂತಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ನ ನಿದೇಶಕರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದ್ರೆ.ಡಿ.ಪದವಿ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿರುವ ದಾ. ಎಂ. ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಾಲಿನ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಒಲಿದಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ.

ಡಾ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸೀತಾಪುರ

ಹುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಡಾ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸೀತಾಪುರ ಅವರು ಪ್ರಮ್ಯಾತ ವಿದ್ಯಾಂಸರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪಳಗಿದವರು. ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಬೋಧನೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸೃಜನತೀಲ ಬರೆಹಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಚಾಪು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂಲತಃ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಾಂಡವಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಸೀತಾಪುರ ಗ್ರಾಮದವರು. ಬೋರಮ್ಮ ಮತ್ತು ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ದಂಪತ್ತಿಗಳ ಮಗಳಾಗಿ ಹಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದವರು. ನಂತರ ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ತಿಯ ಹುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು. ಮತ್ತು ಅದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ “ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜಾನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು” ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆದವರು. ನಂತರ ಘೋರ್ ಘೋರ್ ನೇರಿಂದೇ ನೇರಿನೊಂದಿಗೆ “ಭಾಗವಂತಿಕೆ ಮೇಳ” ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮುಂದುವರೆಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ನಿರಂತರ ಅಧ್ಯಯನತೀಲರಾದ ಇವರು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಕುಸ್ತಿಕಲೆ’, ‘ಒಗಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ’, ‘ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ’, ‘ಹಕ್ಕಿ ಹಾರ್ಡಾವೆ ಗಿಡದಾಗೆ’, ‘ಲಾವಣಿ ತರಂಗ’, ‘ಜನಪದ ಒಕ್ಕಲು’, ‘ಜನಪದ ಒನಪು’ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸುಮಾರು ೩೦ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಕವನ ಸಂಕಲನ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರದ ಕೃತಿಗಳು ಸೇರಿವೆ. ನೂರಾರು ವೇದಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡನೆ ಮತ್ತು ಕವನ ವಾಚನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ಸಂದಿವೆ. ಡಿ ಹಲಗೇಗೌಡ ಸ್ವಾರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಜನಪದ ಲೋಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಮುದ್ರು ಮಾದಪ್ಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನಗಳು ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ವಿದ್ಯಾಂಸರಿಗೆ ಈ ಸಾಲಿನ ಜಾನಪದ ತಜ್ಜಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲು ಸಂಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತುಡಿಸಿದೆ.

ಕನ್ನಾರಿಕ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳು

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಲ್.ನಾಗೇಗೌಡ
೧೯೮೦-೮೧

ಡಾ. ಎಸ್.ಕೆ.ಕರೀಂಪ್ರಾನ್
೧೯೮೧-೮೦

ಡಾ. ಜಿ.ಟಂಪ
೧೯೮೧-೯೨

ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್.ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೌಡ
೧೯೮೨-೮೩

ಡಾ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ
೧೯೮೩-೧೦೦೧

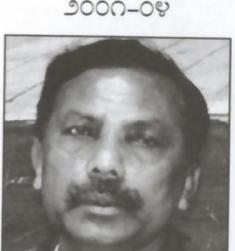
ಡಾ. ಎಂ.ಎಚ್.ಚಂದ್ರಶೇಖರ
೧೦೦೧-೦೪

ಡಾ. ಕರೀಮನೆ ತಂಭು ಹೆಗಡೆ
೧೦೦೫-೦೮

ಶ್ರೀ ಗೌಡ.ಚನ್ನಬಿಪಾಜು
೧೦೦೮-೧೧

ಡಾ. ಬಾಂಡೂಡೂ ಕೆಂಪಯ್ಯ
೧೦೧೧-೧೪

ಶ್ರೀ ಶಿಷ್ಟಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ
೧೦೧೪ ಹೆಬ್ಬರ ೨೮ ರಿಂದ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜಿ.ಸಿ.ಆರ್.ಸಿ.ಎಲ್.ಆರ್.ಎಂ.ಎಂ.೦೦೨

ಶ್ರೀ ಹಿಂದು ಶ್ರೀಲಿವಾಳ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಶ್ರೀ ಎನ್.ಹೆಚ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
ರಿಜೆಸ್‌ತಾರ್

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ತಿ

ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಧಾಬಾಂಲು ಮಾ. ಮಾದರ

ಶ್ರೀ ಶಹಜಹಾನ ಏಜ್.ಮುದಕ್ವಿ

ಶ್ರೀ ಮುಸಿವೆಂಕಟಪ್ಪ

ಶ್ರೀ ಗೋರವಾಲೆ ಜಂದ್ರಿಶೇಖರ್

ಶ್ರೀ ಶರಣಪ್ಪ ಗೋಳಾಕ್

ಶ್ರೀ ಎನ್.ಕೆ.ಜಿರಾದಾರ

ಡಾ. ಅನಂದಪ್ಪ ಜ.ಏಜ್.ಜೋಗಿ

ಶ್ರೀಮತಿ ಜುಲಯಾನ ಜೆಂಪ್ಲ ಫಾರ್ನಾಂಡಿನ್

ಶ್ರೀ ಕುಮಾರನ್ನಾಯಿ

ಶ್ರೀಮತಿ ಶೈಲಿ ಏಜ್.

ಶ್ರೀ ಕೆ.ರಾಮು

ಶ್ರೀ ಬನವೆಂಗೋಡೆ

ಕು. ಎಲ್.ಎಂ.ಶೈಲೇಶಾ

ಶ್ರೀ ಮಹಿವಾಳಪ್ಪ ಮ. ಕರಡಿ

ಸಹ ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ.ವನಂತಪ್ಪ

ಶ್ರೀ ದೇವದಾಸ ತೊರವಿ

ಶ್ರೀ ಜ.ಗಣೇಶ ಕೊರಗ

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎ. ದಯಾನಂದ

ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಲಾಖೆ

ಶ್ರೀ ಹೈದರ್ ಅಲಿ ಬಾನ್

ಅಧ್ಯ ಸದಸ್ಯರು

ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ

ಶ್ರೀ ಏಜ್.ಪ್ರಕಾಶ

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ.ನಾಗರಕ್ಕೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ನೇವಂತಾ ತಾಬಾಡೆ

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್

ಶ್ರೀ ಮಹದೇವ